

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Ústav slavistiky

Ukrajinská studia

Maksym Stepanets

Порівняльний аналіз джерел правового регулювання цивільних правовідносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом в Україні та Чехії

Srovnávací analýza pramenů právní úpravy občanskoprávních vztahů ve sféře vnitrostátní silniční osobní dopravy na Ukrajině a v Česku

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Eva Reutová

2020

Prohlášení o původnosti práce

*Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval/a samostatně s využitím uvedených
pramenů a literatury.*

.....

Podpis autora práce

Poděkování

*Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Bc. Evě Reutové za
poskytnutou pomoc při zpracování této práce.*

*Také předem děkuji všem, kdo bude využívat výsledky této práce v rámci své vědecké nebo
odborné činnosti.*

Зміст

Вступ	6
1. Джерела правового регулювання цивільних відносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом	8
1.1. Джерела правового регулювання цивільних відносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом в Україні	10
1.1.1. Міжнародні договори	10
1.1.2. Нормативно-правові акти України.....	12
1.2. Джерела правового регулювання цивільних відносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом у Чехії.....	17
1.2.1. Міжнародні договори	17
1.2.2. Нормативно-правові акти Європейського Союзу.....	18
1.2.3. Нормативно-правові акти Чехії.....	19
1.3. Порівняльна таблиця.....	23
1.3.1. Коментар до порівняльної таблиці.....	25
2. Переклад основних понять.....	28
2.1. Коментар до перекладу основних понять	29
3. Договірне регулювання цивільних правовідносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом	34
3.1. Договори перевезення пасажирів автомобільним транспортом в Україні	41
3.1.1. Договір перевезення пасажирів та багажу, його цивільно-правова характеристика та особливості	43
3.1.1.1. Права та обов'язки сторін	46
3.2. Договір перевезення пасажирів у Чехії, його цивільно-правова характеристика та особливості.....	48
3.2.1. Права та обов'язки сторін	50
3.3. Порівняльна таблиця.....	53

3.3.1. Коментар до порівняльної таблиці.....	55
Висновки.....	57
Resumé.....	60
Список використаних джерел.....	62
Список використаних скорочень.....	66
Додаток 1	68
Додаток 2	74
Додаток 3	76
Додаток 4	79
Додаток 5	81
Додаток 6	83
Додаток 7	86
Додаток 8	90

Вступ

На сьогоднішній день існує досить велика кількість наукових робіт, присвячених питанню правового регулювання цивільних правовідносин, що виникають під час перевезень. На жаль, ті дослідження, в яких поставлено за мету провести порівняльний аналіз таких правовідносин між правовими системами різних держав, майже всі стосуються питання здійснення саме міжнародних перевезень. З одного боку, дане рішення науковців є зрозумілим, оскільки проведення такого аналізу має очевидну практичну користь, але з іншого – це призводить до ситуації, коли розгляд правового регулювання цивільних правовідносин у сфері внутрішніх перевезень відбувається лише на рівні однієї держави. В результаті, окрім відсутності суто теоретичного дослідження такого питання, виникають труднощі при перекладі відповідної термінології, оскільки порівняльний аналіз явищ, які дана термінологія описує, просто ніким не здійснювався. Актуальність даної роботи полягає у тому, щоб хоча б частково це виправити.

Метою даної роботи є: здійснити порівняльний аналіз джерел правового регулювання цивільних правовідносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом у тому обсязі, який буде достатнім для загального розуміння спільних рис та відмінностей національних правових систем України та Чехії в межах даного питання; розглянути питання договору перевезення відповідно до законодавства та цивільно-правової доктрини України та Чехії; за результатами дослідження створити чесько-український термінологічний словник.

Дана робота складатиметься зі вступу, трьох розділів, висновків, резюме, списку використаних джерел та восьми додатків.

У першому розділі будуть проаналізовані та порівняні між собою джерела правового регулювання цивільних правовідносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом в Україні та Чехії. У другому розділі частина основних понять чеського транспортного законодавства буде перекладена шляхом порівняння з термінологією, встановленою українським законодавством. У разі відсутності відповідників буде запропоновано власний переклад таких термінів. В окремому підрозділі другого розділу буде даний коментар до виконаного перекладу. У третьому розділі буде досліджено та порівняно між собою договір перевезення пасажирів в Україні та Чехії. Також в межах даного розділу будуть проаналізовані

цивільні права та обов'язки сторін договору перевезення. Права та обов'язки сторін, встановлені чеським законодавством, буде проаналізовано на основі власного перекладу норм, що їх встановлюють. Даний переклад буде здійснено за допомогою перекладеної у другому розділі термінології. Перший та третій розділ буде закінчуватися порівняльною таблицею, в якій буде узагальнена та систематизована отримана інформація, та коментарем до неї. Крім того, ці розділи будуть супроводжуватися відповідним теоретичним вступом, в якому будуть пояснені основні поняття та їх класифікація відповідно до теорії права. Це буде зроблено з метою полегшення сприйняття інформації читачем, який не має відповідних знань у галузі права. Додаток 1 складатиме переклад, який було здійснено у другому розділі даної роботи. Додаток 2 складатимуть права та обов'язки пасажирів, відповідно до українського законодавства, а Додаток 3 – перевізника. Додаток 4 та Додаток 5 складатимуть права та обов'язки пасажирів, встановлені чеським законодавством, а Додаток 6 та Додаток 7 – відповідні права та обов'язки перевізника. Додаток 8 складатиме чесько-український термінологічний словник, створений на основі здійснених перекладів в межах даної роботи.

Дослідження здійснюватиметься шляхом порівняльного аналізу джерел права, фахової літератури, наукових робіт та статей, а також систематизації отриманої інформації та висновків на її основі.

Джерелами даної роботи слугуватимуть чинні міжнародні договори, акти Європейського Союзу, нормативно-правові акти України та Чеської Республіки, а також фахова література, роботи та статті науковців зазначених держав.

1. Джерела правового регулювання цивільних відносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом

Переважна більшість суспільних відносин підлягає державному правовому регулюванню. Не є виключенням і цивільні відносини, що виникають у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом. Дані відносини регулюються нормами права, що закріплені у відповідних джерелах права. В науковій літературі джерелами права визначаються *«вихідні від держави або визнані нею офіційно-документальні форми вираження і закріплення норм права, які надають їм юридичного, загальнообов'язкового значення»*¹. Джерела права можуть існувати у формі нормативно-правового акту, правового прецеденту, нормативно-правового договору, правового звичаю, правової доктрини, релігійно-правової норми чи міжнародно-правового акту².

Правові системи України та Чеської Республіки належать до романо-германської правової сім'ї. Загальні джерела романо-германської правової сім'ї прийнято поділяти на формально-обов'язкові (що включають у себе міжнародні договори, нормативно-правові акти, правові звичаї та загальні принципи права) та неформальні (правова доктрина та судова практика). Неформальні джерела права хоч і мають значний вплив на формування правової системи, але не є юридично обов'язковими³. Тому в даній роботі будуть розглянуті насамперед формально-обов'язкові джерела права, а саме міжнародні договори та національні нормативно-правові акти. Також, враховуючи участь Чеської Республіки у Європейському Союзі, необхідним буде розглянути відповідні нормативно-правові акти ЄС та їхній вплив на внутрішнє законодавство країн-членів.

Під поняттям міжнародного договору в теорії права розуміють угоду, що укладена між двома або більше державами. Нормами цієї угоди встановлюються, змінюються або припиняються права та обов'язки⁴. Вони можуть поділитися на договори, що не підлягають ратифікації та на договори, що підлягають ратифікації. Останні мусять бути затверджені компетентним органами держави, що наділені правом

¹ СКАКУН, Ольга. *Теорія держави і права*. Харків: Консум, 2006, 656 с. ISBN 966-7124-76-2 с. 308

² Там само с. 309

³ ПОГРЕБНЯК, Станіслав, ЛУК'ЯНОВ, Дмитро, БИЛЯ-САБАДАШ, Ірина та кол. *Порівняльне правознавство: підручник. За загальною редакцією О. В. Петришина*. Харків: Право, 2012, 271 с. ISBN 978-966-458-228-2 с. 93

⁴ СКАКУН, Ольга. *Теорія держави і права*. Харків: Консум, 2006, 656 с. ISBN 966-7124-76-2 с. 343

укладати від її імені міжнародні договори, шляхом видання акту, яким виражається згода взяти на себе зобов'язання в міжнародному плані на підставі відповідного договору⁵. Нормативно-правовим актом є акт, яким виражається воля уповноваженого суб'єкта права з метою регулювання суспільних відносин. Він носить офіційний характер та є обов'язковим для виконання⁶. В залежності від юридичної сили нормативно-правових актів можна розділити їх на два види: закони та підзаконні нормативно-правові акти. Закон є різновидом нормативно-правового акту, що видається представницьким вищим органом державної влади або громадянським суспільством та який регулює найважливіші питання суспільного життя, встановлює права і обов'язки громадян. Закон має вищу юридичну силу та є незаперечним. Змінити його чи скасувати може лише законодавчий державний орган, а усі інші нормативно-правові акти приймаються відповідно до існуючих законів (тобто є підзаконними)⁷.

У межах цього розділу важливо розглянути джерела правового регулювання правовідносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом в Україні та Чехії, порівняти їх між собою та зробити висновки про спільні та відмінні риси законодавств вищезазначених держав.

⁵ СКАКУН, Ольга. *Теорія держави і права*. Харків: Консум, 2006, 656 с. ISBN 966-7124-76-2 с. 343

⁶ Там само с. 312-313

⁷ Там само с. 315-316

1.1. Джерела правового регулювання цивільних відносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом в Україні

1.1.1. Міжнародні договори

Відповідно до ч. 1 ст. 9 Конституції України, *«чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України»*⁸. Стаття 19 Закону України «Про міжнародні договори України» частково дублює дану норму Основного Закону та доповнює її тим, що *«в разі, якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору»*⁹. Отже, міжнародний договір у випадку його ратифікації Верховною Радою України не лише стає частиною національного законодавства України, а й отримує вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти України, чим нівелює колізійні норми чинного законодавства. Це має дуже важливе значення в контексті адаптації законодавства України (в тому числі транспортного) до законодавства Європейського Союзу, оскільки, відповідно до Розділу I Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», адаптація законодавства України до законодавства ЄС є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу, що в свою чергу є пріоритетним напрямом української зовнішньої політики¹⁰.

На жаль, на сьогоднішній день не існує ратифікованих Україною міжнародних договорів, які б регулювали безпосередньо цивільні правовідносини у сфері саме внутрішніх пасажирських перевезень. Міжнародне приватне право регулює питання лише міжнародних перевезень, що закріплено у таких багатосторонніх міжнародних договорах, як:

- Конвенція УНІДРУА «Про договір міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (КАПП)» (Женева, 1 березня 1973 року);

⁸ Конституція України номер 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

⁹ Закон України «Про міжнародні договори України» номер 1906-IV від 29 червня 2004 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

¹⁰ Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» номер 1629-IV від 18 березня 2004 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>

- Конвенція СНД «Про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу» (Бішкек, 9 жовтня 1997 року).

Також Україною (та УРСР, правонаступником якої щодо міжнародних договорів, згідно зі ст. 6, 7 Закону України «Про правонаступництво України», є держава Україна) ратифіковано наступні міжнародні публічно-правові договори, норми яких тим чи іншим чином впливають на регулювання цивільних правовідносин у сфері внутрішніх перевезень автомобільним транспортом:

- Конвенція про дорожній рух (Відень, 8 листопада 1968 року), ратифікована Указом Президії ВР УРСР № 2614-VIII від 25 квітня 1974 року, чинна з 2 травня 1977 року;

- Конвенція про дорожні знаки та сигнали (Відень, 8 листопада 1968 року), ратифікована Указом Президії ВР УРСР № 2615-VIII від 25 квітня 1974 року, чинна з 6 червня 1978 року;

- Європейська угода, що доповнює Віденську конвенцію про шляховий рух 1968 року, схвалена Україною 16 грудня 1974 року, чинна з 7 червня 1979 року;

- Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали 1968 року, схвалена Україною 16 грудня 1974 року, чинна з 3 серпня 1979 року;

- Протокол про розмітку доріг від 1 березня 1973 року до Європейської угоди, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали 1968 року, схвалений Україною 15 березня 1984 року, чинний з 9 травня 1985 року¹¹.

Як ми можемо помітити вже з назви, дія норм даних міжнародних договорів спрямована, перш за все, на врегулювання державою суспільних відносин, що виникають під час здійснення руху транспорту по території країни-підписанта. Так, в преамбулі Конвенції про дорожній рух та преамбулі Конвенції про дорожні знаки та сигнали зазначено, що метою підписання цих конвенцій є бажання сторін досягнути кращого стану безпеки дорожнього руху та умов його здійснення¹². Європейські угоди, в свою чергу, лише доповнюють вищезгадані конвенції.

¹¹ ЛЯШУК, Роман. Правові основи здійснення автомобільних перевезень. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки* [online]. 2017, 12 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2017_2_4 с. 7

¹² Конвенция о дорожном движении от 8 ноября 1968 года [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/conventn/Conv_road_traffic_RU.pdf

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що хоча існуючі міжнародні договори напряму не регулюють цивільні (приватні) правовідносини у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом в Україні, але дія їхніх норм стосується дотичних правовідносин безпеки дорожнього руху, чим забезпечується, наприклад, право пасажирів на безпечне перевезення себе і багажу.

1.1.2. Нормативно-правові акти України

На сьогоднішній день питання внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом в Україні регулюють такі нормативно-правові акти:

- Конституція України номер 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року.

Відповідно до ч. 1 ст. 8 Конституції України *«Конституція має найвищу юридичну силу. Усі закони та інші нормативно-правові акти приймаються на її основі та повинні не суперечити їй»*¹³. Основний Закон своїми нормами створює правове підґрунтя у тому числі й для реалізації суспільних відносин, що нас цікавлять. Зокрема, ст. 33 Конституції України гарантує право пересування територією України кожному, хто перебуває на ній на законних підставах. Стаття 42, в свою чергу, визначає право здійснення підприємницької діяльності, яка не заборонена законом, чим уможливорює підприємницьку діяльність перевізників¹⁴.

- Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року.

Кодекс складається з 90 глав, що містять 1308 статей, а також з прикінцевих і перехідних положень. Глава 64 ЦКУ визначає загальні засади здійснення перевезень, строків, відповідальності сторін та вирішення спорів у судовому порядку. Кодекс дає визначення договору перевезення пасажирів та багажу, перевезення у прямому змішаному сполученні та перевезення транспортом загального користування¹⁵. Більша частина норм даної глави є бланкетними, тобто відсилають нас до інших нормативно-правових актів спеціального транспортного законодавства України.

- Закон України «Про Транспорт» номер 232/94-ВР від 10 листопада 1994 року.

Конвенция о дорожных знаках и сигналах 1968 года [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://www.unecce.org/fileadmin/DAM/trans/conventn/Conv_road_signs_2006v_RU.pdf

¹³ Конституція України номер 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

¹⁴ Там само

¹⁵ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Закон складається з трьох розділів, що містять 42 статті. Відповідно до преамбули даного Закону ним визначаються *«правові, економічні, організаційні та соціальні основи діяльності транспорту»*¹⁶. Також зазначеним Законом передбачаються засади здійснення діяльності підприємств транспорту щодо перевезення пасажирів, вантажів, багажу та пошти. Наприклад, в ст. 12 зазначені права та обов'язки підприємств транспорту при здійсненні перевезення пасажирів, вантажів, багажу та пошти, а ст. 13 встановлює відповідальність підприємств транспорту за невиконання або неналежне виконання зобов'язань щодо перевезення пасажирів, багажу, а також відповідальність перед пасажиром за несвоєчасне подання транспорту шляхом відсилання на інші нормативно-правові акти законодавства України. Також нормами згаданого Закону, зокрема, ст. 30, встановлюється поняття автомобільного транспорту та його склад¹⁷.

- Закон України «Про автомобільний транспорт» номер 2344-III від 5 березня 2001 року.

Закон складається з шести розділів, що містять 60 статей. Цим Законом визначаються організаційні засади щодо діяльності автомобільного транспорту як галузі. В ст. 1 дається визначення основних термінів, що є досить важливим в контексті даної дипломної роботи. Глава 6 встановлює поняття та засади діяльності перевізника, в тому числі визначає вимоги до перевізника, його права та обов'язки. Главою 7 цього Закону безпосередньо регулюється питання внутрішніх перевезень пасажирів, а саме: зазначено поділ послуг пасажирського автомобільного транспорту на види; перелічено послуги, що надаються автостанціями; встановлюються вимоги до перевезення організованих груп дітей автобусами; визначено перелік документів, на підставі яких виконуються пасажирські перевезення. Нормами даного Закону встановлюються права та обов'язки водія автобуса, таксі, легкового автомобіля на замовлення, легкового автомобіля при перевезенні пасажирів та основні права та обов'язки пасажира. Водночас ними визначається порядок укладання та розірвання договору щодо перевезення пасажирів. Статтями цього Закону також регулюються умови проведення

¹⁶ Закон України «Про Транспорт» номер 232/94-ВР від 10 листопада 1994 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>

¹⁷ Там само

конкурсу на перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування¹⁸.

Як вже зазначалося вище, різновидом нормативно-правового акту є підзаконний нормативно-правовий акт, тобто акт, що видається на підставі закону та не суперечить йому. Метою його видання є встановлення вихідних норм або ж встановлення похідних норм задля конкретизації існуючих законодавчих розпоряджень¹⁹. Той факт, що дані акти мають нижчу юридичну силу, ніж закони, ніяким чином не впливає на обов'язковість їх виконання. Цивільні відносини у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом регулюють наступні підзаконні нормативно-правові акти:

- Статут автомобільного транспорту УРСР, затверджений постановою Ради Міністрів УРСР номер 401 від 27 червня 1969 року.

Норми підзаконних нормативно-правових актів УРСР діють на території України, якщо вони не суперечать її чинному законодавству. До їх числа ми можемо віднести й норми даного Статуту. Він складається з 10 розділів, що містять 171 статтю. *«Ним визначаються основні умови та правила перевезень вантажів, пасажирів, багажу і пошти автомобільним транспортом та регулюється діяльність підприємств та організацій автомобільного транспорту, а також юридичних осіб і громадян, які користуються його послугами»*²⁰. Розділом 4 Статуту також окремо регулюється порядок перевезення пасажирів, багажу і пошти. Розділом 9 встановлено відповідальність автотранспортних підприємств і організацій та пасажирів²¹.

- Правила надання послуг пасажиром автомобільного транспорту, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 176 від 18 лютого 1997 року.

Дані Правила складаються з шести розділів, що містять 159 статей. Згідно з ч. 1 ст. 1 Правил, вони визначають *«порядок здійснення перевезень пасажирів та їх*

¹⁸ Закон України «Про автомобільний транспорт» номер 2344-III від 5 березня 2001 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text>

¹⁹ СКАКУН, Ольга. *Теорія держави і права*. Харків: Консум, 2006, 656 с. ISBN 966-7124-76-2 с. 334-335

²⁰ ШЕМШУЧЕНКО, Юрій. *Юридична енциклопедія в 6 томах* [online]. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1998. ISBN 966-7492-00-1. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://leksika.com.ua/10651009/legal/statut_avtomobilnogo_transportu_ukrayini

²¹ Статут автомобільного транспорту УРСР, затверджений постановою Ради Міністрів УРСР номер 401 від 27 червня 1969 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-69-%D0%BF#Text>

багажу автобусами, таксі, легковими автомобілями на замовлення, а також обслуговування пасажирів на автостанціях і є обов'язковими для виконання організаторами регулярних перевезень, замовниками транспортних послуг, автомобільними перевізниками, автомобільними самозайнятими перевізниками, персоналом автомобільного транспорту, автостанціями та пасажирями»²². Стаття 2 доповнює Закон України «Про автомобільний транспорт» визначенням спеціальних термінів транспортного законодавства.

Розділи даних Правил поділені за регулюванням наступних сфер транспортних відносин: перевезення пасажирів автобусами; перевезення ручної поклажі та багажу; перевезення на таксі та легковими автомобілями на замовлення; перевезення пасажирів та їх багажу на таксі; організація роботи автостанцій, продаж та переоформлення проїзних документів та визначення прав та обов'язків учасників транспортного процесу²³.

- Правила дорожнього руху, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 1306 від 10 жовтня 2001 року.

Правила складаються з 34 розділів та додатків. Даними Правилами встановлюється «*єдиний порядок дорожнього руху на всій території України*»²⁴. Як і міжнародними договорами, ними забезпечується безпека дорожнього руху, чим гарантується право пасажирів на безпечне перевезення себе та вантажу.

Також до підзаконних нормативно-правових актів, які є джерелами правового регулювання зазначених цивільних правовідносин, ми можемо віднести правила користування міським пасажирським автомобільним транспортом, що затверджуються органами місцевого самоврядування. Відповідно до ч.2 ст. 1 Правил надання послуг пасажирів автомобільного транспорту, вони можуть визначати: порядок проїзду міським пасажирським автомобільним транспортом і його оплати; права та обов'язки

²² Правила надання послуг пасажирів автомобільного транспорту, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 176 від 18 лютого 1997 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text>

²³ Там само

²⁴ Правила дорожнього руху, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 1306 від 10 жовтня 2001 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text>

пасажирів; відносини автомобільних перевізників і пасажирів під час надання транспортних послуг²⁵.

²⁵ Правила надання послуг пасажирам автомобільного транспорту, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 176 від 18 лютого 1997 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text>

1.2. Джерела правового регулювання цивільних відносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом у Чехії

1.2.1. Міжнародні договори

Відповідно до ст. 10 Конституції Чеської Республіки (Ústava České republiky, č. 1/1993 Sb.) частиною національного законодавства Чехії є ратифіковані та опубліковані міжнародні договори. Також дана стаття встановлює необхідність застосування норм міжнародного договору у випадку виникнення колізії з нормами інших нормативно-правових актів Чеської Республіки²⁶.

Як ми вже зазначили раніше, предметом даної дипломної роботи є цивільні відносини, що виникають у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом, тобто правовідносини приватні. Норми, що регулюють такі правовідносини, здебільшого встановлюються законодавством внутрішнім, а не міжнародним (хоча суто теоретично можна уявити ситуацію, коли декілька держав вирішать уніфікувати норми свого національного цивільного транспортного законодавства та укладуть між собою відповідний міжнародний договір). Тому Чехією, як і Україною, на даний час підписано лише міжнародні договори, що регулюють публічні транспортні правовідносини. Це вже вищезгадані:

- Конвенція про дорожній рух (Úmluva o silničním provozu, částka 40/1980 Sb.) (Відень, 8 листопада 1968 року), чинна в ЧССР з 7 червня 1979 року;
- Конвенція про дорожні знаки та сигнали (Úmluva o dopravních značkách a signálech, částka 40/1980 Sb.) (Відень, 8 листопада 1968 року), чинна в ЧССР з 7 червня 1979 року;
- Європейська угода, що доповнює Віденську конвенцію про шляховий рух 1968 року (Evropská dohoda doplňující Úmluvu o silničním provozu, částka 40/1980 Sb.), чинна в ЧССР з 7 червня 1979 року;
- Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали 1968 року (Evropská dohoda doplňující Úmluvu o silničních značkách a signálech, částka 40/1980 Sb.), чинна в ЧССР з 3 серпня 1979 року;
- Протокол про розмітку доріг від 1 березня 1973 року до Європейської угоди, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали 1968 року (Protokol o

²⁶ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

silničních označení k Evropské dohodě doplňující Úmluvu o silničních značkách a signálech).

Як вже зазначалося вище, метою укладення цих договорів є бажання країн-підписантів полегшити міжнародний дорожній рух та підвищити безпеку на дорогах шляхом прийняття одноманітних правил дорожнього руху, що, в свою чергу, дає змогу забезпечити приватне право пасажирів на безпечне перевезення себе та багажу.

Приватноправові міжнародні транспортні відносини також регулює Конвенція УНІДРУА «Про договір міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (КАПП)» (Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční přepravě cestujících a zavazadel, č. 91/2006 Sb. m. s.), підписана у Женеві 1 березня 1973 року та ратифікована Чехією у 2006 році.

1.2.2. Нормативно-правові акти Європейського Союзу

Право Європейського Союзу складається з права первинного та вторинного. До права первинного ми можемо віднести основоположні угоди, такі як Договір про Європейський Союз, Договір про функціонування Європейського Союзу, Договір про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії та Хартію основних прав. Право вторинне складають нормативні акти, що розробляються на основі первинних джерел права. Відповідно до ст. 288 Договору про функціонування Європейського Союзу, для реалізації його повноважень інститутами приймаються такі акти, як регламенти, директиви та рішення²⁷. Регламенти є загально застосовними, є обов'язковими до виконання в повному обсязі та підлягають прямому застосуванню всіма державами-членами. Директиви мають обов'язкову силу щодо мети, яка має бути досягнена та залишають національним інстанціям вибір форми та способів її досягнення. Рішення є обов'язковими для виконання адресатами у повному обсязі²⁸.

Цивільні правовідносини, які виникають при здійсненні пасажирських перевезень, у тому числі внутрішніх, регулює Регламент Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу номер 181/2011 від 16 лютого 2011 року «Про права пасажирів під час автобусних перевезень та про внесення змін до Регламенту (ЄС)

²⁷ Договор о функционировании Европейского Союза (новая редакция) [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://eulaw.ru/treaties/tfeu/>

²⁸ Рекомендації для українських органів державного управління щодо наближення до права ЄС. Київ, 2018, 104 с. [online] [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/legal_approximation_guidelines_ukr_new.pdf c. 34

номер 2006/2004» (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004). Його дія охоплює регулярні пасажирські автобусні перевезення, що здійснюються на маршрутах протяжністю не менш ніж 250 км та якщо пункт посадки або висадки знаходиться на території держави-члена ЄС. Також деякі статті стосуються перевезень на маршрутах до 250 км та нерегулярних перевезень. Норми Регламенту встановлюють: заборону дискримінації пасажирів та окремих, особливо вразливих, категорій пасажирів в правилах перевезення; їхні права у випадку дорожньо-транспортної пригоди, відміни рейсу чи його запізнення; права щодо надання пасажиром інформації, яка стосується перевезень; контроль за його дотриманням; ряд дефініцій²⁹. Отже, ми можемо зробити висновок, що головною метою даного Регламенту є захист слабшої сторони договору, тобто пасажир. Не зважаючи на те, що у цивільних зобов'язаннях передбачається юридична рівність сторін, ця рівність є досить умовною³⁰. Наприклад, при здійсненні регулярних перевезень укладається публічний договір приєднання, де існують вже встановлені однією стороною (перевізником) умови та друга сторона (пасажир) може лише приєднатися до нього шляхом їх прийняття (більш детально це питання розглянуто у третьому розділі даної роботи). Тому норми цього Регламенту мають на меті урівноважити права сторін такого договору.

1.2.3. Нормативно-правові акти Чехії

Цивільні правовідносини у сфері внутрішніх пасажирських перевезень регулюють наступні нормативно-правові акти Чеської Республіки:

- Конституційний закон «Конституція Чеської Республіки» номер 1/1993 збірника законів Чеської Республіки (Ústava České republiky, č. 1/1993 Sb.) чинний від 01 січня 1993 року та Постанова президії Чеської національної ради «Про проголошення Хартії основних прав і свобод як частини конституційного порядку Чеської Республіки» номер 2/1993 збірника законів Чеської Республіки (Usnesení

²⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32011R0181>

³⁰ ČAPEK, Michal. Smlouva o přepravě osoby [online]. Praha, 2017. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/86741/150036441.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. c. 28

předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, č. 2/1993 Sb.) чинна від 01 січня 1993 року.

У Чехії не існує єдиного кодифікованого акту, який встановлює основні положення функціонування держави та одночасно права та свободи, але є ряд конституційних законів, якими врегульовані ці питання. Згідно зі ст. 3, гл. 1 Конституції, Хартія основних прав і свобод також є частиною конституційного порядку³¹. Хартією, а саме ст. 14 гл. 2 та ст. 26 гл. 4, встановлені права людини на свободу пересування та здійснення підприємницької діяльності, чим забезпечуються правові основи пасажирських перевезень³².

- Цивільний кодекс Чеської Республіки номер 89/2012 збірника законів Чеської Республіки (Nový občanský zákoník, č. 89/2012 Sb.) чинний від 01 січня 2000 року.

Кодекс складається з п'яти частин, що містять 3079 параграфів, та перехідних положень. Перевезення осіб регулюється підрозд. 1, 4 розд. 1 гл. 7 част. 4 ЦКЧР. Зокрема, у підрозділі 1 встановлюються загальні положення пасажирського перевезення, такі як: дефініція договору перевезення особи; умови перевезення багажу; відповідальність перевізника у разі відміни або невчасного проведення рейсу та у випадку виникнення шкоди здоров'ю пасажирів або пошкодження їхнього багажу. Підрозділ 4 встановлює загальні спільні положення перевезення осіб та вантажу. Цей підрозділ регулює колізійні випадки, які можуть виникнути поміж правилами перевезення та іншими нормативними актами, а також встановлює норми, які обмежують можливість зменшення відповідальності перевізника у таких правилах³³.

Переважає більшість норм даних підрозділів Цивільного кодексу Чеської Республіки є бланкетними та розподіляють регулятивне навантаження на визначені в них цивільні правовідносини поміж іншими нормативно-правовими актами національного законодавства Чехії.

³¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

³² Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

³³ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

- Закон «Про автомобільний транспорт» номер 111/1994 збірника законів Чеської Республіки (Zákon o silniční dopravě, č. 111/1994 Sb.) чинний від 01 серпня 1998 року.

Закон складається з шести частин, що містять 43 параграфи. Відповідно до пар. 1 част. 1 даного Закону, ним регулюються: умови здійснення автомобільних перевезень автомобільними транспортними засобами для власних та чужих потреб з метою здійснення підприємницької діяльності; пов'язані з цим права та обов'язки юридичних та фізичних осіб; повноваження та діяльність органів державного управління у цій галузі³⁴. Також Законом даються визначення ряду термінів транспортного законодавства.

- Постанова Міністерства транспорту Чеської Республіки «Про правила перевезення залізничним та автомобільним транспортом на маршрутах загального користування» номер 175/2000 збірника законів Чеської Республіки (Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu, č. 175/2000 Sb.) чинна від 01 липня 2000 року.

Постанова складається з шести частин, що містять 51 параграф. Відповідно до преамбули, постанова встановлює умови перевезення громадським пасажирським залізничним транспортом та громадським пасажирським автомобільним транспортом на маршрутах загального користування³⁵. Нею визначаються права та обов'язки учасників перевезення. Постанова також визначає ряд термінів, що застосовуються у ній.

- Постанова Міністерства транспорту Чеської Республіки «Про графіки руху регулярних пасажирських перевезень» номер 122/2014 збірника законів Чеської Республіки (Vyhláška o jízdních řádech veřejné linkové dopravy, č. 122/2014 Sb.) чинна від 01 вересня 2014 року.

Постанова складається з 12 параграфів та додатків. Постанова визначає загальні умови про графік руху, порядок його створення, змін, дій щодо нього та його зміст³⁶.

³⁴ Zákon č. 111/1994 Sb. Zákon o silniční dopravě [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-111>

³⁵ Vyhláška č. 175/2000 Sb. Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-175>

³⁶ Vyhláška č. 122/2014 Sb. Vyhláška o jízdních řádech veřejné linkové dopravy [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-122>

- Закон «Про дорожній рух та внесення змін до деяких законодавчих актів» номер 361/2000 збірника законів Чеської Республіки (Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, č. 361/2000 Sb.) від 01 січня 2001 року.

Закон складається з шести частин, що містять 143 параграфи, та перехідних положень. Відповідно до параграфу 1 Закону, ним встановлюються правила дорожнього руху, права та обов'язки його учасників, а також положення щодо регулювання такого руху та повноваження поліції Чеської Республіки³⁷.

³⁷ Zákon č. 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>

1.3. Порівняльна таблиця

Україна	Чехія
<i>Міжнародні договори</i>	
Конвенція про дорожній рух (Відень, 8 листопада 1968 року), ратифікована Указом Президії ВР УРСР № 2614-VIII від 25 квітня 1974 року, чинна в Україні з 2 травня 1977 року	Конвенція про дорожній рух (Úmluva o silničním provozu, částka 40/1980 Sb.) (Відень, 8 листопада 1968 року), чинна в ЧССР з 7 червня 1979 року
Конвенція про дорожні знаки та сигнали (Відень, 8 листопада 1968 року), ратифікована Указом Президії ВР УРСР № 2615-VIII від 25 квітня 1974 року, чинна в Україні з 6 червня 1978 року	Конвенція про дорожні знаки та сигнали (Úmluva o dopravních značkách a signálech, částka 40/1980 Sb.) (Відень, 8 листопада 1968 року), чинна в ЧССР з 7 червня 1979 року
Європейська угода, що доповнює Віденську конвенцію про шляховий рух 1968 року, схвалена Україною 16 грудня 1974 року, чинна з 7 червня 1979 року	Європейська угода, що доповнює Віденську конвенцію про шляховий рух 1968 року (Evropská dohoda doplňující Úmluvu o silničním provozu, částka 40/1980 Sb.), чинна в ЧССР з 7 червня 1979 року
Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали 1968 року, схвалена Україною 16 грудня 1974 року, чинна з 3 серпня 1979 року	Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали 1968 року (Evropská dohoda doplňující Úmluvu o silničních značkách a signálech, částka 40/1980 Sb.), чинна в ЧССР з 3 серпня 1979 року
Протокол про розмітку доріг від 1 березня 1973 року до Європейської угоди, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали 1968 року, схвалений Україною 15 березня 1984 року, чинний з 9 травня 1985 року	Протокол про розмітку доріг від 1 березня 1973 року до Європейської угоди, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали 1968 року (Protokol o silničních označeních k Evropské dohodě doplňující Úmluvu o silničních značkách a signálech).
Норми даних актів мають на меті полегшити міжнародний дорожній рух та підвищити безпеку на дорогах шляхом прийняття одноманітних правил дорожнього руху. Напрямку не регулюють цивільні відносини у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом, оскільки є актами права публічного.	
Конвенція УНІДРУА «Про договори міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (КАПП)» (Женева, 1 березня 1973 року)	Конвенція УНІДРУА «Про договори міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (КАПП)» (Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční přepravě cestujících a zavazadel, č. 91/2006 Sb. m. s.), підписана у Женеві 1 березня 1973 року та ратифікована Чехією у 2006 році
Конвенція СНД «Про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу» (Бішкек, 9 жовтня 1997 року)	—
Норми існуючих актів міжнародного приватного права регулюють лише міжнародні пасажирські перевезення автомобільним транспортом.	

Нормативно-правові акти Європейського Союзу	
—	Регламент Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу номер 181/2011 від 16 лютого 2011 року «Про права пасажирів під час автобусних перевезень та про внесення змін до Регламенту (ЄС) номер 2006/2004» (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004)
Норми даного акту ЄС забезпечують захист слабшої сторони договору перевезення. Безпосередньо регулюють цивільні правовідносини у сфері пасажирських перевезень автомобільним транспортом, у тому числі внутрішніх.	
Нормативно-правові акти	
Конституція України номер 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року	Конституційний закон «Конституція Чеської Республіки» номер 1/1993 збірника законів Чеської Республіки (Ústava České republiky, č. 1/1993 Sb.) чинний від 01 січня 1993 року та Постанова президії Чеської національної ради «Про проголошення Хартії основних прав і свобод як частини конституційного порядку Чеської Республіки» номер 2/1993 збірника законів Чеської Республіки (Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, č. 2/1993 Sb.) чинна від 01 січня 1993 року
Основні Закони своїми нормами встановлюють правові основи здійснення перевезень та функціонування держави в цілому.	
Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року	Цивільний кодекс Чеської Республіки номер 89/2012 збірника законів Чеської Республіки (Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb.) чинний від 01 січня 2000 року
Цивільні кодекси дають визначення окремим видам договору перевезення та встановлюють загальні засади здійснення перевезень. Більша частина норм відповідних глав обох кодексів є бланкетними та відсилають нас до інших нормативно-правових актів спеціального законодавства. Безпосередньо регулюють цивільні правовідносини у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом.	
Закон України «Про Транспорт» номер 232/94-ВР від 10 листопада 1994 року	—
Закон України «Про автомобільний транспорт» номер 2344-III від 5 березня 2001 року	Закон «Про автомобільний транспорт» номер 111/1994 збірника законів Чеської Республіки (Zákon o silniční dopravě č. 111/1994 Sb.) чинний від 01 серпня 1998

	року
Правила надання послуг пасажиром автомобільного транспорту, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 176 від 18 лютого 1997 року	Постанова Міністерства транспорту Чеської Республіки «Про правила перевезення залізничним та автомобільним транспортом на маршрутах загального користування» номер 175/2000 збірника законів Чеської Республіки (Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu, č. 175/2000 Sb.) чинна від 01 липня 2000 року
Статут автомобільного транспорту УРСР, затверджений постановою Ради Міністрів УРСР номер 401 від 27 червня 1969 року	—
—	Постанова Міністерства транспорту Чеської Республіки «Про графіки руху регулярних пасажирських перевезень» номер 122/2014 збірника законів Чеської Республіки (Vyhláška o jízdních řádech veřejné linkové dopravy, č. 122/2014 Sb.) чинна від 01 вересня 2014 року
Інші правила користування міським пасажирським автомобільним транспортом, що затверджуються органами місцевого самоврядування	—
Спеціальне транспортне законодавство своїми нормами встановлює умови функціонування галузі автомобільного транспорту в цілому, дає дефініцію основним термінам та визначає загальні права та обов'язки осіб, що беруть участь у перевезеннях, регулює перевезення автомобільним транспортом та цивільні правовідносини, що виникають під час них. Підзаконні нормативно-правові акти регулюють більш конкретно визначені види правовідносин.	
Правила дорожнього руху, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 1306 від 10 жовтня 2001 року	Закон «Про дорожній рух та внесення змін до деяких законодавчих актів» номер 361/2000 збірника законів Чеської Республіки (Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, č. 361/2000 Sb.) від 01 січня 2001 року
Правила дорожнього руху забезпечують безпеку дорожнього руху та безпосередньо не регулюють цивільні відносини, що виникають при внутрішніх пасажирських автомобільних перевезеннях, але впливають на них.	

1.3.1. Коментар до порівняльної таблиці

Отже, ми можемо зробити висновок, що цивільні правовідносини у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом регулюються, перш за все, внутрішнім законодавством як в Україні, так і в Чехії. Також з наведеної таблиці

впливає, що системи спеціальних законодавств цих держав в межах розгляду даної теми є подібними.

Ряд спільно ратифікованих Україною та Чехією міжнародних договорів регулюють публічні відносини безпеки руху. Це, звичайно, має свій вплив і на приватні цивільні відносини (як зазначалося раніше – лише дотичним чином, у частині забезпечення деяких прав сторін договору), але прямого впливу тут немає. Міжнародне приватне право має свій вплив лише на міжнародні пасажирські перевезення, що також не регулює правовідносини, які нас цікавлять.

Інакша ситуація з нормативно-правовими актами Європейського Союзу. Зазначений в таблиці Регламент прямим чином регулює цивільні відносини як у міжнародних перевезеннях, так і у внутрішніх. Оскільки Чехія є членом даного об'єднання, її законодавство підпадає під вплив його норм. Але, в цілому, це єдиний нормативно-правовий акт, який регулює дані цивільні відносини ззовні.

Подальша регуляція представлена лише нормативно-правовими актами внутрішніх національних законодавств. Насамперед, основним таким актом виступає Конституція (у випадку Чехії – конституційні закони). Основним Законом встановлюються правові підстави функціонування держави та її внутрішньої системи загалом, а також визначаються права відповідні права людини та громадянина. Наступною ланкою правового регулювання і в Україні, і в Чехії є головний кодифікований акт цивільного законодавства – цивільний кодекс. Ним визначаються загальні положення щодо правовідносин, що виникають при перевезеннях, ряд визначень основних понять та бланкетні норми, що відсилають нас до інших нормативно-правових актів, які є більш спеціалізованими у даному питанні. Така практика є аналогічною як в Цивільному кодексі України, так і в Цивільному кодексі Чеської Республіки. Спеціальне транспортне законодавство складається з ряду законів та підзаконних нормативно-правових актів. Законами регулюється питання діяльності окремих транспортних галузей. В Україні, на відміну від Чехії, діє закон, що визначає функціонування транспортної галузі загалом. У правовій системі Чехії, в свою чергу, є підзаконний нормативно-правовий акт, що своїми нормами окремо та докладно встановлює процес складання, зміни та обсягу графіків руху. В Україні ж це питання лише частково регулюється Правилами надання послуг пасажиром автомобільного транспорту. Також Україна послуговується підзаконним нормативно-правовим актом

УРСР, частина норм котрого ще є чинною. У чеському транспортному законодавстві ж відсутні чинні акти держави-попередника, які б регулювали такі правовідносини. Локальні правила користування міським пасажирським транспортом в українському законодавстві встановлюються органами самоврядування, натомість чеським законодавством не передбачено правового регулювання на такому рівні. Окремі умови перевезення, відповідно до ч. 2 пар. 18b Закону «Про автомобільний транспорт», можуть встановлюватися перевізником, але в даному випадку мова йде про встановлення умов договору, а не про підзаконний-нормативно правовий акт. В іншому спеціальні транспортні законодавства є схожими між собою – існує закон, що регулює окрему транспортну галузь та підзаконний нормативно-правовий акт, який його уточнює.

Також ми можемо звернути увагу на правила дорожнього руху, які в Україні затверджуються постановою Кабінету Міністрів України, а в Чехії існують у формі окремого закону. Вони, як і міжнародні договори, не регулюють цивільні правовідносини при перевезеннях, хоча й містять у собі норми щодо прав та обов'язків учасників дорожнього руху. Норми ці направлені, у першу чергу, на забезпечення належної поведінки при здійсненні дорожнього руху особами, що беруть у ньому участь (в тому числі і пасажирями) задля дотримання безпеки дорожнього руху. Тобто регулюються не правовідносини між сторонами договору перевезення, а між учасниками дорожнього руху (хоча, знову ж таки, цим забезпечується право безпечного перевезення пасажирів та багажу).

2. Переклад основних понять

У даному розділі буде здійснено переклад частини термінології, що встановлена вищерозглянутим чеським спеціальним транспортним законодавством. Даний переклад є необхідним для ретельнішого аналізу положень щодо прав та обов'язків сторін договору перевезення у Чехії, що буде проведено в наступному розділі цієї дипломної роботи, оскільки саме ці поняття будуть застосовуватися в аналізованих статтях. Переклад буде здійснюватися шляхом порівняння змісту даних понять з відповідними поняттями, що містяться в українському законодавстві. Основними джерелами відповідників слугуватимуть визначення, встановлені ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт» та ст. 2 Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту³⁸. Додатково будуть використані поняття, встановлені іншими джерелами права. Варто зауважити, що при перекладі ми не будемо обмежуватися лише цивільним та транспортним законодавством України, а виходитимемо за його межі. Перекладеними будуть наступні терміни:

autobusová zastávka, dopravce, linka, linková doprava, linková osobní doprava, městská hromadná doprava, osoba se zdravotním postižením, osoba se sníženou pohyblivostí, osobní údaje, pravidelná přeprava osob, provozovatel terminálu, přepravní doklad, příležitostná doprava, příležitostná osobní silniční doprava, rezervace, silniční doprava, silniční doprava pro cizí potřeby, silniční doprava pro vlastní potřeby, smluvní přepravní podmínky, spoj, terminál, veřejná linková doprava, veřejná silniční osobní doprava, vnitrostátní silniční doprava, zavazadlo, zpoždění, zrušení, zvláštní linková doprava.

Результат перекладу буде винесено в Додаток 1. Поняття, при перекладі яких виникли певні труднощі, будуть позначені знаком *. Пояснення процесу перекладу понять буде описано в наступному підрозділі даного розділу.

³⁸ Закон України «Про автомобільний транспорт» номер 2344-III від 5 березня 2001 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text>
Правила надання послуг пасажирам автомобільного транспорту, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 176 від 18 лютого 1997 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text>

2.1. Коментар до перекладу основних понять

Autobusová zastávka. Дане поняття за своїм змістом повністю відповідає визначенню поняття «зупинка», що встановлене у ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт».

Dopravce. Дане поняття відповідає за своїм змістом визначенню поняття «автомобільний перевізник», що встановлене у ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт». Також воно відповідає поняттю «перевізник» як сторони договору перевезення пасажирів, відповідно до визначень цього договору в ст. 910 ЦКУ та пар. 2550 ЦКЧР³⁹. З цього випливає, що даний термін слід перекладати як «автомобільний перевізник» тільки тоді, коли мова йде про транспортну діяльність перевізника, як особи, що здійснює автомобільні перевезення. Якщо ж поняття «dopravce» вживається в контексті договору перевезення або стосується інших, більш широких видів перевезення, його варто перекладати як «перевізник».

Linka. До даного терміну я пропоную застосовувати в якості відповідника поняття «автобусний маршрут», що встановлено у ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт». Спільними ознаками їхніх визначень є: певний шлях від початкового до кінцевого пункту; зупинки протягом даного шляху; надання на них транспортних послуг з перевезення.

Зважаючи на те, що український законодавець в нормативно-правових актах сам відходить від уточнення даного поняття і використовує для його позначення термін «маршрут», вважаю доцільним застосовувати при перекладі його саме в такому варіанті, оскільки це спростить переклад норм актів чеського законодавства, в яких мова може йти одночасно про декілька видів транспортних перевезень.

Linková doprava, Linková osobní doprava, Pravidelná přeprava osob, Veřejná linková doprava. Перші три поняття є тотожними між собою за змістом, відмінність в їхньому написанні пояснюється встановленням в різних нормативно-правових актах. Четверте поняття є різновидом другого, відрізняється від нього наявністю ознаки «громадськості». В українському законодавстві усім чотирьом повністю відповідає

³⁹ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

поняття «регулярні пасажирські перевезення», встановлене ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт». Воно може застосовуватися як більш широке поняття до перших трьох, для позначення регулярних пасажирських перевезень на встановленому маршруті, так і для четвертого, оскільки у його законодавчому визначенні міститься пояснення, що дані перевезення здійснюються на маршрутах загального користування, тобто є «громадськими».

Městská hromadná doprava. В українському законодавстві відсутнє поняття, яке відповідає даному терміну як за формою, так і за змістом. «Міські», відповідно до ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт», можуть бути лише маршрути здійснення перевезення, але не перевезення як транспортні послуги. З чеського визначення даного поняття випливає, що мова йде про регулярні перевезення пасажирів та його багажу, що здійснюються на маршрутах міських та, у деяких випадках, приміських. Тому пропоную використовувати для його перекладу поняття «регулярні пасажирські перевезення на міському маршруті».

Osoba se zdravotním postižením. Osoba se sníženou pohyblivostí. Для перекладу цих понять було використано відповідники «особа з інвалідністю» та «особа з обмеженою рухливістю». Оскільки українське законодавство у сфері соціального захисту окремих категорій населення містить у собі лише поняття «інвалід» та його класифікацію, вищезазначені відповідники було запозичено з Правил повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу, затверджених наказом Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України» номер 1239 від 26 листопада 2018 року. В даних Правилах помітно, що ці поняття лише починають закріплюватися в українському законодавстві, оскільки поняття «особа з інвалідністю» вживається переважно у формі «пасажир з інвалідністю», а в ст. 3, де йде посилання на Регламент ЄС, на основі якого ці Правила розроблені, взагалі використовується поняття «інвалід»⁴⁰. Тому, для відповідності чеському законодавству, пропоную надалі перекладати їх як «особа з інвалідністю» та «особа з обмеженою рухливістю».

⁴⁰ Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу, затверджених наказом Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України» номер 1239 від 26 листопада 2018 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0141-19#Text>

Osobní údaje. Для позначення даного поняття пропоную використовувати термін «персональні дані», визначення якого встановлене ст. 2 Закону України «Про захист персональних даних» номер 2297-VI від 1 червня 2010 року. Відмінність між їхнім змістом полягає у конкретизації в чеському законодавстві даних, які є персональними. В українському Законі конкретний перелік даних не зазначається⁴¹. Але, не зважаючи на це, вважаю, що вказаний переклад є адекватним, оскільки метою здійснення збору сукупності даних, визначених змістом як першого, так і другого поняття, є ідентифікація особи.

Provozovatel terminálu. Оскільки українське законодавство не містить відповідного поняття, для перекладу пропоную використовувати «адміністрація автостанції», як у визначенні керівного органу, що здійснює організацію та керівництво автостанцією, так і у визначенні осіб, які виконують дані дії⁴².

Přepravní doklad. Для перекладу цього поняття пропоную використовувати «проїзний документ». Поняття «квиток» не є відповідником, оскільки, згідно з визначенням, встановленим ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт», квитком є проїзний документ встановленої форми, тобто поняття проїзного документу є ширшим за поняття квитка та більш відповідає як змісту даного поняття, так і поняттю «jízdní doklad».

Příležitostná doprava. Příležitostná osobní silniční doprava. Вказані поняття встановлені різними чеськими нормативно-правовими актами, але відповідають один одному за змістом. В українському законодавстві, а саме ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт», їм відповідає поняття «нерегулярні пасажирські перевезення» за ознаками здійснення перевезень пасажирів на нерегулярній основі та на замовлення.

Rezervace. Дане поняття за своїм змістом повністю відповідає українському поняттю «бронювання місця», встановлене у п. 2 ст. 2 Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту.

Silniční doprava. Визначення даного поняття повністю співпадає з визначенням поняття «автомобільний транспорт», що визначене у ст. 1 ЗУ «Про автомобільний

⁴¹ Закон України «Про захист персональних даних» номер 2297-VI від 1 червня 2010 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

⁴² Сучасний словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970-1980) [online]. [cit. 28.9.2020] [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <http://sum.in.ua/s/administracija>

транспорт». Чеське поняття є трохи ширшим та включає в себе, як галузь, ще й сам дорожній рух автотранспорту. Також даний термін може застосовуватися у вузькому значенні та вказувати суто на автомобільні перевезення. Тому, в залежності від контексту його застосування, перекладатися він може і в значенні галузі як «автомобільний транспорт» і в значенні перевезень «автомобільні перевезення».

Silniční doprava pro cizí potřeby. Silniční doprava pro vlastní potřeby. Визначення не мають відповідника в українському законодавстві. Відповідно до форми та змісту пропоную перекладати їх як «автотранспортні перевезення для задоволення потреб третіх осіб» як перевезення, при яких виникають зобов'язальні відносини та «автотранспортні перевезення для задоволення власних потреб» як перевезення, при яких даних правовідносин не виникає.

Smluvní přepravní podmínky. Українське транспортне законодавство не містить відповідника даного поняття, але за його змістом ми можемо зробити висновок, що мова йде про умови договору перевезення транспортом загального користування, тобто договору з публічною пропозицією укладення та договору приєднання, оскільки дані умови є оголошені перевізником, тобто ним встановлені та запропоновані необмеженій кількості осіб для приєднання до них з метою надання відповідних послуг. Тому пропоную перекладати його як «умови договору перевезення».

Spoj. Дане визначення співпадає з терміном «рейс», встановленим ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт», за наступними ознаками: здійснюється в межах маршруту; здійснюється транспортним засобом. Обумовленість рейсу графіком руху також встановлена ЗУ «Про автомобільний транспорт», але вже у визначенні графіку руху. Тому я пропоную використовувати для перекладу саме термін «рейс».

Terminál. За загальним змістом дане поняття збігається з поняттям «автостанція», визначеного в ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт», оскільки вони обидва вказують на певний будівельний комплекс для надання послуг, пов'язаних з посадкою та висадкою пасажирів та їхнім обслуговуванням. Тому пропоную перекладати його саме так.

Veřejná silniční osobní doprava. Українське законодавство не містить прямого відповідника даному поняттю. З його змісту ми можемо з'ясувати, що суть даного поняття полягає, згідно з перекладом вже з'ясованих нами понять, у здійсненні перевезень автомобільним транспортом в регулярних пасажирських перевезеннях,

тобто на маршрутах загального користування. Тому пропоную перекладати його як «автомобільні перевезення на маршруті загального користування».

Vnitrostátní silniční doprava. Дане поняття за своїм змістом повністю відповідає одному з визначень поняття «внутрішні перевезення», що встановлені у ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт».

Zavazadlo. Визначення поняття «багаж», що встановлене у ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт», не цілком співпадає зі змістом даного поняття. Законодавці хоч і визначають їх як певний різновид вантажу невеликого розміру, але на цьому відповідність понять за визначенням закінчується. Тут ми можемо звернутися до ст. 910 ЦКУ та пар. 2552 ЦКЧР, де дані поняття збігаються та багаж визначається як дещо, що перевозиться разом з пасажиром або окремо від нього. Тобто ми можемо зробити висновок, що зміст даних понять є однаковим та його становить вантаж невеликого розміру, що перевозиться разом або окремо від пасажирів. Тому пропоную перекладати дане поняття як «багаж».

Zpoždění. Zrušení. Транспортним законодавством України прямо не встановлені визначення даних понять, хоча вони в ньому і застосовуються. Застосовуються вони дуже обмежено. Двічі зустрічається поняття «відміна рейсу» в ЗУ «Про автомобільний транспорт». Двічі воно зустрічається у формі «відміна рейсу» та один раз у формі «скасування рейсу» у Правилах надання послуг пасажирського автомобільного транспорту. Поняття «запізнення рейсу» зустрічається один раз у зазначених вище Правилах та зовсім не зустрічається у Законі. Але, не зважаючи на непопулярність застосування даних понять в українському законодавстві, пропоную перекладати їх як «запізнення» та «відміна».

Zvláštní linková doprava. Визначення даного поняття повністю відповідає змісту відповідника, визначеному у ст. 1 ЗУ «Про автомобільний транспорт», а саме поняттю «регулярні спеціальні пасажирські перевезення».

3. Договірне регулювання цивільних правовідносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом

Правове регулювання здійснюється не лише на нормативному, але й на індивідуальному рівні⁴³. Джерела нормативного правового регулювання було досліджено та порівняно у першому розділі цієї дипломної роботи. Джерелом ж індивідуального правового регулювання слід вважати цивільно-правовий договір, дослідження та аналіз якого буде проведено у даному розділі⁴⁴.

Договір як регулятор цивільних правовідносин у сфері перевезень посідає значне місце як в українському, так і в чеському цивільному законодавстві. Зокрема, ст. 908 Цивільного кодексу України передбачено, що *«перевезення вантажу, пасажирів, багажу та пошти здійснюється за договором перевезення»*⁴⁵. Регулювання даних правовідносин відбувається відповідно до гл. 64 ЦКУ. У чеському законодавстві регулювання договірних основ здійснення перевезень визначається гл. 7 Цивільного кодексу Чеської Республіки.

Для подальшого розгляду існуючих договорів перевезення пасажирів та багажу та надання їм правової характеристики ми мусимо визначити загальне поняття договору та його розподіл за видами в українському та чеському цивільному праві. Також ми маємо встановити зміст договору та форми договору.

Оскільки правові системи України та Чехії відносяться до романо-германської правової сім'ї, теорії цивільного права цих країн беруть свій початок ще від римського права, а тому вони обидві містять багато притаманних йому елементів та понять⁴⁶.

У цивільному праві України під поняттям договору, згідно зі ст. 626 ЦКУ, розуміється *«домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків»*⁴⁷. Чеське законодавство не дає

⁴³ СКАКУН, Ольга. *Теорія держави і права*. Харків: Консум, 2006, 656с. ISBN 966-7124-76-2 с. 495

⁴⁴ БЛАЩУК, Тетяна. Джерела правового регулювання договірних відносин: теоретико-правовий аспект. *Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право"* [online]. 2013, № 1(7), 12 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13btvtpa.pdf> с. 8

⁴⁵ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁴⁶ ПОГРЕБНЯК, Станіслав, ЛУК'ЯНОВ, Дмитро, БИЛЯ-САБАДАШ, Ірина та кол. *Порівняльне правознавство: підручник. За загальною редакцією О. В. Петришина*. Харків: Право, 2012, 271 с. ISBN 978-966-458-228-2 с. 63

⁴⁷ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

визначення поняттю договору, але ми можемо знайти дану дефініцію в науковій літературі. Так, наприклад, деякі чеські автори визначають договір як певне волевиявлення, що здійснюється як мінімум двома сторонами та є консенсуальним, тобто має на меті досягнення певних правових наслідків⁴⁸. Таким чином, чеське доктринальне тлумачення поняття договору є майже тотожним визначенню, даному українським законодавством.

Зміст договору визначений ст. 628 ЦКУ та його становлять умови, що визначені сторонами на власний розсуд, а також умови, що визначені законодавством як обов'язкові⁴⁹. Схожий поділ умов на види ми можемо знайти і в теоретичному тлумаченні. В теорії цивільного права України умови договору прийнято поділяти на істотні, випадкові та звичайні. Істотними є умови, які є необхідними для укладення даного договору. Такі умови передбачені законом та без них договір не може вважатися укладеним. Звичайними є умови, що можуть не зазначатися в договорі, але є обов'язковими для виконання. Такі умови можуть міститися в законі і є типовими для даного виду договорів. Випадкові умови не є типовими для договору, що укладається, але можуть бути встановлені за попереднім погодженням сторонами⁵⁰. У чеському законодавстві зміст договору регулюється підрозд. 3 розд. 2 гл. 1 част. 4 ЦКЧР. У параграфі 1746 ЦКЧР під істотними умовами (*podstatné náležitosti*) маються на увазі умови, які дозволяють віднести договір до встановленого ЦКЧР виду договорів та використати щодо нього загальні положення цього виду. Договір укладений з порушенням істотних умов може вважатися неукладеним, або ж сторони укладуть зовсім інший тип договору⁵¹. Подальшим видом умов договору є регулярні умови (*pravidelné náležitosti*), що за своїм змістом відповідають звичайним умовам в українській диференціації. Вони є типовими для даного виду договору і у випадку, якщо сторони не визначають їх у змісті договору, замість них будуть використовуватися

⁴⁸ DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8 s. 168

⁴⁹ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁵⁰ БІРЮКОВ, Іван та Юрій ЗАЙКА. *Цивільне право України. Загальна частина. Навчальний посібник* [online]. Київ: КНТ, 2006, 480 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8779.html>

⁵¹ Zákon č. 89/2012 Sb. *Občanský zákoník* [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

PRESOVÁ, Markéta. *Smlouva o dílo ve srovnání české a německé právní úpravy* [online]. Brno, 2016. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/vf00q/diplomova_prace.pdf Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. c. 30

положення закону. Останнім видом умов є умови випадкові (*nahodilé náležitosti*), які не є обов'язковими чи типовими для даного договору, але їх встановлення за погодженням сторін не заборонено законом⁵². В римському праві умови договору також поділялися на істотні (*essentialia*), звичайні (*naturalia*) та випадкові (*accidentalia*)⁵³.

Форма договору в українському цивільному законодавстві встановлена ст. 639 ЦКУ. Зокрема, в ній зазначається, що якщо форма не встановлена законом, то сторони можуть укласти договір у будь-якій формі⁵⁴. Договір може укладатися в усній чи письмовій формі та підлягати нотаріальному посвідченню чи державній реєстрації⁵⁵. Також не забороняється укладати договір у іншій формі, коли законом таке укладення не вимагалось. Це не означає, що законом допускається порушення встановленої форми договору, але не забороняється укладати, наприклад, усний договір у письмовій формі або ж нотаріально посвідчувати письмовий договір тоді, коли щодо цього законом не було встановлено жодних вимог. В чеському цивільному праві форма договору встановлена підрозд. 4 розд. 2 гл. 1 част. 4 ЦКЧР, а саме пар. 1756-1758. Ними встановлено, що договір може бути укладеним в усній (*ústní*) чи письмовій (*prísepná*) формі та не забороняється підтвердити зміст усного договору в письмовій формі. Також встановлюється презумпція того, що сторони перестають нести зобов'язання за договором, якщо форма, про яку сторони домовилися, не дотримується⁵⁶. Літеральна, тобто письмова (*litterae* – лат. письмо), форма договору виникла ще у римському праві, але на відміну від вербальної (*verba* – лат. слова), усної

⁵² PRESOVÁ, Markéta. *Smlouva o dílo ve srovnání české a německé právní úpravy* [online]. Brno, 2016. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/vf00q/diplomova_prace.pdf Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 39, 47

⁵³ БОРИСОВА, Валентина, БАРАНОВА, Людмила та кол. *Основи римського приватного права: підручник*. Харків: Право, 2008, 224 с. ISBN 978-966-458-019-6 с. 147

⁵⁴ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁵⁵ БІРЮКОВ, Іван та Юрій ЗАЙКА. *Цивільне право України. Загальна частина. Навчальний посібник* [online]. Київ: КНТ, 2006, 480 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8778.html>

⁵⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8 с. 178

форми договору, не набула широкого поширення через неписьемність більшої частини населення⁵⁷.

Поділ договорів на види також виникає ще у римському праві⁵⁸. Деякі види знайшли своє закріплення в сучасному національному цивільному законодавстві України та Чехії. Деякі ж не були у ньому закріплені безпосередньо, але існують у цивілістичній теорії. Так, наприклад, ми можемо виділити наступні основні групи договорів:

- В залежності від прав та обов'язків сторін.

Відповідно до ч. 2 ст. 626 ЦКУ *«одностороннім є договір, в якому одна сторона бере на себе обов'язок перед другою стороною вчинити певні дії або утриматися від них, а друга сторона наділяється лише правом вимоги, без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої сторони»*⁵⁹. Двосторонній договір визначається ч. 3 ст. 626 ЦКУ, в ньому права та обов'язки мають обидві сторони договору. Якщо сторін більше, це багатосторонній договір, він встановлений ч. 4 ст. 626 ЦКУ⁶⁰.

Двосторонність (або багатосторонність), яка вказана у чеському науковому визначенні поняття договору, стосується лише волевиявлення сторін щодо укладення договору, але не наділення їх правами та обов'язками. У чеському цивільному праві ми можемо знайти поділ договорів на синалагматичні (*synallagmatické*) та асиналагматичні (*asynallagmatické*). Синалагматичними є договори, в яких сторони наділяються взаємообумовленими правами та обов'язками (тобто договори двосторонні та багатосторонні), а у асиналагматичних договорах даної взаємообумовленості немає (договори переважно односторонні)⁶¹. Даний поділ існує лише у науковій літературі та не визначений ЦКЧР. Українська та чеська класифікація договорів витікають з римського права та є схожими, але не тотожними. Якщо український поділ виходить з розподілу поміж сторонами прав та обов'язків, то класифікація в чеській доктрині

⁵⁷ ПІДОПРИГОРА, Опанас та Євген ХАРИТОНОВ. *Римське право: підручник. 2-ге видання*. Київ: Юрінком Інтер, 2009, 528 с. ISBN 978-966-667-331-5 с. 385

⁵⁸ Там само с. 373

⁵⁹ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁶⁰ Там само

⁶¹ DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8 с. 166, 180

KARAS, Dávid. *Asynallagmatické smlouvy* [online]. Brno, 2011/2012. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/pbagm/Diplomova_prace_COMPLETE.pdf Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. с. 9-14

передбачає відповідність або невідповідність між собою обсягу прав та обов'язків сторін договору⁶².

- Залежно від моменту, з якого договір вважається укладеним.

Договори можуть поділятися на консенсуальні (*konsenzuální*) та реальні (*reálné*). Консенсуальними є договори, що вважаються укладеними з моменту досягнення сторонами консенсусу стосовно усіх істотних умов. Реальними є договори, що вважаються укладеними з моменту безпосередньої передачі речі у випадку, якщо сторонами було досягнуто згоди щодо істотних умов договору⁶³. Хоча даний поділ є суто теоретичним, визначення консенсуальних договорів передбачено ч. 1 ст. 638 ЦКУ. Поділ є притаманним цивільній доктрині українського та чеського цивільного права та бере свій початок у праві римському⁶⁴.

- За наявністю зустрічного майнового надання.

Договори можуть бути оплатними (*úplatné*) та безоплатними (*bezplatné*). Оплатними є договори, в яких одна сторона договору здійснює певне майнове надання другій стороні у відповідь за виконання нею певних дій або утримання від них. У безоплатних договорах за вчинення такої дій зустрічного майнового надання не передбачається. Поділ не визначений законодавством, але передбачений цивільно-правовою наукою як України, так і Чехії⁶⁵. Ця класифікація також була властива римському праву⁶⁶.

- Договір приєднання.

⁶² ПІДОПРИГОРА, Опанас та Євген ХАРИТОНОВ. *Римське право: підручник. 2-ге видання*. Київ: Юрінком Інтер, 2009, 528 с. ISBN 978-966-667-331-5 с. 375

⁶³ ЯНОВИЦЬКА, Галина, КУЧЕР, Віталій та кол. *Цивільне право України: підручник. Том 2*. Львів: «Новий Світ-2000», 2014, 428 с. ISBN 978-966-418-268-0 с. 56

⁶⁴ БІРЮКОВ, Іван та Юрій ЗАЙКА. *Цивільне право України. Загальна частина. Навчальний посібник* [online]. Київ: КНТ, 2006, 480 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8778.html>

DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8 с. 179

ПІДОПРИГОРА, Опанас та Євген ХАРИТОНОВ. *Римське право: підручник. 2-ге видання*. Київ: Юрінком Інтер, 2009, 528 с. ISBN 978-966-667-331-5 с. 374

⁶⁵ БІРЮКОВ, Іван та Юрій ЗАЙКА. *Цивільне право України. Загальна частина. Навчальний посібник* [online]. Київ: КНТ, 2006, 480 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <http://www.info-library.com.ua/books-text-8778.html>

DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8 с. 180

⁶⁶ ПІДОПРИГОРА, Опанас та Євген ХАРИТОНОВ. *Римське право: підручник. 2-ге видання*. Київ: Юрінком Інтер, 2009, 528 с. ISBN 978-966-667-331-5 с. 375

Даний різновид договору встановлений ч. 1 ст. 634 ЦКУ. Відповідно до неї, договором приєднання є *«договір, умови якого встановлені однією із сторін у формулярах або інших стандартних формах, який може бути укладений лише шляхом приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому. Друга сторона не може запропонувати свої умови договору»*⁶⁷. Відповідне визначення дається пар. 1798 ЦКЧР. Основними ознаками чеського договору приєднання (*adhezní smlouva*) є встановлення умов однією зі сторін договору та укладення договору з використанням договірної формуляру або в подібний спосіб⁶⁸. Хоча назва даного виду договору в ЦКУ та ЦКЧР не цілком співпадає (дослівно *smlouvy uzavírané adhezním způsobem* можна перекласти як *договори, що укладаються адгезивним шляхом*, тобто шляхом склеювання, злипання), за своїм змістом чеське поняття повністю відповідає тій дефініції, яка дається українським законодавством.

- Публічний договір.

Визначення та умови публічного договору встановлено ст. 633 ЦКУ. Згідно з нею, *«публічним є договір, в якому одна сторона-підприємець взяла на себе обов'язок здійснювати продаж товарів, виконання робіт або надання послуг кожному, хто до неї звернеться»*⁶⁹. На відміну від українського законодавства, чеське цивільне право не містить у собі такого різновиду договору, як публічний. Але тим не менш, пар. 1780-1784 ЦКЧР встановлюють поняття та умови публічної оферти, тобто, згідно пар. 1780 ЦКЧР, пропозиції укласти договір необмеженій кількості осіб⁷⁰. З однієї сторони, суттєвих відмінностей між змістом даних понять немає: сторона договору погоджується заключити договір з необмеженою та невстановленою кількістю контрагентів та несе за своєю пропозицією відповідні зобов'язання. З іншої, дефініцією ЦКУ зазначено, що мова йде саме про договір, однією зі сторін якого є сторона-підприємець, а предметом – продаж товарів, виконання робіт та надання послуг, у ЦКЧР же зазначена лише пропозиція укласти договір без встановлення будь-яких його ознак.

⁶⁷ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁶⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

⁶⁹ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁷⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Крім вищенаведеної класифікації договорів існує також поділ їх на види за іншими ознаками (наприклад, за спрямованістю, залежно від послідовності досягнення цілей і т.д.⁷¹), але щодо визначення та порівняння договорів перевезення, які нас цікавлять, нам вистачить знання вже відомих способів розподілу.

Таким чином, ми встановили загальне поняття договору та його класифікацію, а також зміст договору та форми договору, що даються законодавством та цивільно-правовою наукою України та Чехії. Далі у даному розділі дипломної роботи буде розглянуто та порівняно між собою: поняття та види договору перевезення пасажирів в межах цивільного законодавства України та Чехії; цивільно-правова характеристика даного виду договору перевезення; права та обов'язки сторін такого договору.

⁷¹ ЯНОВИЦЬКА, Галина, КУЧЕР, Віталій та кол. *Цивільне право України: підручник. Том 2.* Львів: «Новий Світ-2000», 2014, 428 с. ISBN 978-966-418-268-0 с. 56

3.1. Договори перевезення пасажирів автомобільним транспортом в Україні

Цивільні правовідносини у сфері перевезення регулюються Цивільним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами. Статтями гл. 64, 65 ЦКУ, а також ст. 222 Кодексу торговельного мореплавства України, встановлені наступні види договору перевезення:

- Договір перевезення вантажу.

Згідно з визначенням даного виду договору перевезення, яке дане в ст. 909 ЦКУ, *«одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату. предметом даного договору є транспортні послуги щодо перевезення вантажу»*⁷². Тобто предметом договору є транспортні послуги перевезення, а предметом перевезення – вантаж.

- Договір перевезення пасажирів та багажу.

Відповідно до ч. 1 ст. 910 ЦКУ, *«за договором перевезення пасажирів та багажу одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення»*⁷³. У даному випадку предметом даного договору є транспортні послуги щодо перевезення пасажирів та багажу. Предметом перевезення є пасажир та багаж.

- Договір чартеру.

Визначення даного договору встановлено ст. 912 ЦКУ, а саме *«за договором чартеру (фрахтування) одна сторона (фрахтівник) зобов'язується надати другій стороні (фрахтувальникові) за плату всю або частину місткості в одному чи кількох транспортних засобах на один або кілька рейсів для перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти або з іншою метою, якщо це не суперечить закону та іншим*

⁷² Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁷³ Там само

нормативно-правовим актам»⁷⁴. Предметом цього виду договору є надання місткості в транспортних засобах для здійснення перевезень. Згідно з цим визначенням, за даним видом договору можуть здійснюватися перевезення у тому числі пасажирів та їх багажу.

- Договір транспортного експедирування.

Даний договір визначає ст. 929 ЦКУ. *«За договором транспортного експедирування одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних з перевезенням вантажу»*⁷⁵. У даному випадку предметом договору є надання транспортних послуг. Предметом цих послуг є перевезення вантажу.

- Договір буксирування.

Згідно з ст. 222 КТМУ, *«за договором морського буксирування власник одного судна зобов'язується за винагороду відбуксирувати інше судно чи плавучий об'єкт на певну відстань або буксирувати його протягом певного часу, чи для виконання маневру»*⁷⁶. Предметом даного договору є надання послуг. Ці послуги пов'язані з транспортуванням судна або іншого плавучого об'єкту.

Тобто, з-поміж усіх встановлених цивільним законодавством видів договорів перевезення, надання транспортних послуг перевезення пасажирів може надаватися лише за договором перевезення пасажирів та багажу (ст. 910 ЦКУ) та договором чартеру (ст. 912 ЦКУ). Нормативно-правовими актами України передбачено та врегульовано лише два види чартерних перевезень – морський чартер (визначений Кодексом торговельного мореплавства України⁷⁷) та повітряний чартер (що встановлений та регулюється Повітряним кодексом України⁷⁸), тому теми нашої дипломної роботи безпосередньо буде стосуватися лише договір перевезення пасажирів та багажу.

⁷⁴ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁷⁵ Там само

⁷⁶ Кодекс торговельного мореплавства України номер 176/95-ВР від 23 травня 1995 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>

⁷⁷ Там само

⁷⁸ Повітряний кодекс України номер 3393-VI від 19 травня 2011 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text>

3.1.1. Договір перевезення пасажирів та багажу, його цивільно-правова характеристика та особливості

Як нам вже відомо, єдиним передбаченим законодавством засобом договірної регуляції цивільних правовідносин у сфері внутрішнього пасажирського перевезення автомобільним транспортом в Україні виступає договір перевезення пасажирів та багажу. Відповідно до вищенаведеної та вже відомої нам дефініції даного договору, *«одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення»*⁷⁹.

Виходячи з цього визначення та подальших норм ЦКУ, ми можемо надати загальну цивільно-правову характеристику даному виду договору перевезення. Істотними умовами цього договору є сторони, предмет, строк та ціна.

Сторонами договору є перевізник та пасажир. Важливо зазначити, що водій транспортного засобу не є стороною договору, оскільки визначення даного поняття, встановлене ЗУ «Про автомобільний транспорт», не є тотожним визначенню перевізника. Водієм є лише особа, яка керує транспортним засобом. Автомобільним перевізником є суб'єкт господарювання, який здійснює перевезення⁸⁰. Перевізник може існувати у формі транспортної організації, що відноситься, переважно, до транспорту загального користування. Пасажиром є фізична особа⁸¹.

Предметом договору перевезення, як ми вже зазначили раніше, є транспортні послуги щодо перевезення пасажирів та послуги щодо перевезення багажу до визначеного пункту призначення. Дефініція багажу вказана в п. 2 ст. 2 Правил надання

⁷⁹ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁸⁰ Закон України «Про автомобільний транспорт» номер 2344-III від 5 березня 2001 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text>

⁸¹ АМІРОВА, Юлія, БАГАЧ, Едуард, БЕЗСМЕРТНА, Наталія та кол. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України [online]. Інформаційно-аналітичний центр «ЛІГА», ТОВ «ЛІГА: ЗАКОН», – 2012. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/79-gk/1274-910.html>

послуг пасажиром автомобільного транспорту та визначена як *«вантаж, розмірами не більше 100х50х30 сантиметрів та вагою 10–40 кілограмів»*⁸².

Строк здійснення перевезення, згідно зі ст. 919 ЦКУ, може бути встановлений за домовленістю сторін, якщо інше не було встановлено законодавством України, а якщо він не був ним передбачений – у розумний строк⁸³.

Ціна, відповідно до ст. 916 ЦКУ, встановлюється за домовленістю сторін у випадку, якщо вона не була передбачена законодавством України. Якщо ціна не була встановлена, тоді стягується розумна плата⁸⁴.

Форма договору перевезення пасажирів та багажу безпосередньо не встановлена в ЦКУ. В ст. 42 ЗУ «Про автомобільний транспорт», яка визначає сторони та порядок укладення окремих договорів перевезення пасажирів, а саме в ч. 1, 3, 5, визначено письмову форму щодо: договору про організацію перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування на внутрішньообласних маршрутах; договору про нерегулярні пасажирські перевезення автобусом; договору про обслуговування легковим автомобілем на замовлення⁸⁵. Стосовно форм інших договорів в законодавстві України не встановлюється жодних вимог, тому форма договору перевезення пасажирів та багажу може бути як усною, так і письмовою. Не слід також плутати письмову форму даного договору з підтверджуючими документами, що встановлені ч. 2 ст. 910 ЦКУ. Підтвердженням договору перевезення пасажирів виступає квиток, а стосовно багажу – багажна квитанція⁸⁶. В даному випадку мова йде саме про документ, який лише підтверджує факт укладення договору між сторонами.

Сторони наділені взаємними правами та обов'язками, тобто договір є двостороннім. Але у випадку перевезення пільгових категорій громадян договір перевезення пасажирів та багажу може бути також одностороннім, оскільки в даному

⁸² Правила надання послуг пасажиром автомобільного транспорту, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 176 від 18 лютого 1997 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text>

⁸³ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

⁸⁴ Там само

⁸⁵ Закон України «Про автомобільний транспорт» номер 2344-III від 5 березня 2001 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text>

⁸⁶ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

випадку обов'язок пасажирів сплатити встановлену плату за проїзд перекладається на державу, яка не є стороною договору, і у пасажирів залишається лише право на перевезення себе та багажу, тоді як друга сторона є наділена як правами, так і обов'язками⁸⁷. При поділі за класифікацією, прийнятою в чеському цивільному праві, даний договір є синалагматичним, так як сторони наділені взаємними правами та обов'язками. У разі перевезення пільгових категорій громадян даний договір буде асиналагматичним.

Договір перевезення пасажирів та багажу може бути як консенсуальним, так і реальним, оскільки він включає в себе одразу два предмета договору: транспортні послуги щодо перевезення пасажирів та транспортні послуги щодо перевезення багажу. Крім різного письмового підтвердження, договір щодо перевезення пасажирів та договір щодо перевезення багажу мають відмінний поділ на види залежно від моменту, коли договір може вважатися укладеним. При перевезенні пасажирів договір є консенсуальним, оскільки для його укладення достатньо прийняття сторонами усіх істотних умов такого договору. В свою чергу, при перевезенні багажу цей договір стає реальним, оскільки, крім прийняття істотних умов договору, для його укладення необхідна передача речі⁸⁸.

Договір перевезення пасажирів та багажу є оплатним, оскільки перевізнику за надані транспортні послуги перевезення здійснюється зустрічне майнове надання.

Перевізником може бути транспортна організація, що відноситься до транспорту загального користування. У такому випадку договір перевезення пасажирів та багажу буде мати ознаки публічного договору. Це визначено ч. 2 ст. 915 ЦКУ і випливає з того, що перевізник здійснює підприємницьку діяльність з надання транспортних послуг усім, хто до нього звертається⁸⁹. У цьому випадку договір перевезення ще буде мати ознаки договору приєднання, тому що пасажир має змогу лише приєднатися до встановлених перевізником умов договору, не маючи можливості вплинути на них.

⁸⁷ ГОЛЕНКО, Ірина. Договір перевезення пасажирів автомобільним транспортом. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право* [online]. 2014, с. 109-114. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: http://law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2014/statji_n2-31_2014/23.pdf с. 111

⁸⁸ АМІРОВА, Юлія, БАГАЧ, Едуард, БЕЗСМЕРТНА, Наталія та кол. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України [online]. Інформаційно-аналітичний центр «ЛІГА», ТОВ «ЛІГА: ЗАКОН», – 2012. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/79-gk/1274-910.html>

⁸⁹ Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

3.1.1.1. Права та обов'язки сторін

Як ми вже встановили, сторонами договору перевезення є пасажир та перевізник. Оскільки даний договір є двостороннім та синалагматичним, обидві його сторони наділені взаємними цивільними правами та обов'язками. Основні права та обов'язки сторін встановлені у визначенні договору перевезення пасажирів. Пасажир зобов'язаний заплатити за проїзд провізну плату, а перевізник зобов'язаний перевезти пасажирів до пункту призначення. З цих обов'язків випливає право пасажирів на перевезення та право перевізника на отримання провізної плати за надані послуги. Ці права та обов'язки є основними та визначальними, подальші лише витікають з них та їх уточнюють. Такі права та обов'язки зазначені як в самому ЦКУ, а саме ст. 911, так і в інших нормативно-правових актах транспортного законодавства України.

Для зручності було вирішено винести права та обов'язки сторін договору перевезення в окремі документи, а саме права та обов'язки пасажирів були винесені в Додаток 2, а права та обов'язки перевізника – в Додаток 3. В даних додатках права та обов'язки сторін були розподілені відповідно до нормативно-правових актів, якими вони встановлені. З наведеної в них інформації ми можемо зробити висновок, що основне регулятивне навантаження в питаннях встановлення цивільних прав та обов'язків сторін договору перевезення покладено на підзаконні нормативно-правові акти. Цивільний кодекс України регулює основні права та обов'язки сторін через визначення договору перевезення пасажирів та багажу, в окремій його статті зазначаються права пасажирів. Інші обов'язки пасажирів, крім обов'язку здійснити сплату провізної плати за перевезення, не вказуються. Щодо перевізника відокремлено згадуються лише його зобов'язання у разі виникнення відповідальності за порушення ним основних прав пасажирів та обов'язок щодо строків перевезення пасажирів. Закон України «Про транспорт» встановлює права та обов'язки підприємств транспорту, що стосуються як приватного права, так і права публічного. Також ним встановлюється відповідальність підприємств транспорту в разі порушення ними обов'язків за договором перевезення, завдання шкоди здоров'ю та майну пасажирів, а також навколишньому природному середовищу. Права та обов'язки пасажирів ним не встановлені. Закон України «Про автомобільний транспорт» встановлює права та обов'язки пасажирів щодо процесу перевезення та більш ретельно зазначає права та обов'язки перевізника, розмежовуючи права та обов'язки автомобільного перевізника та автомобільного самозайнятого перевізника. Права перевізника у даному акті

стосуються прав на уникнення відповідальності у разі, якщо на це впливають непереборні сили або обставини, які від нього не залежали. Обов'язки перевізника стосуються забезпечення безпеки та комфорту перевезення. Найбільш повно права та обов'язки пасажирів встановлені Правилами надання послуг пасажирського автомобільного транспорту. В них вони розрізняються в залежності від того, яким транспортом загального користування перевозиться пасажир, тобто в пасажирів таксі та автобусу є різні права та обов'язки. Щодо автомобільного перевізника Правила не проводять диференціації, вона існує лише стосовно водія. Але варто нагадати, що водій не є стороною договору перевезення, а лише учасником транспортного процесу, тому в даних додатках його права та обов'язки згадані не були. Що ж стосується перевізника, то його права та обов'язки зазначені більш детально, ніж в двох попередніх нормативно-правових актах. Права та обов'язки перевізника дублюють та дещо доповнюють права, зазначені в Законі. Варто зауважити, що майже всі перелічені права та обов'язки пасажирів, що встановлені транспортним законодавством, стосуються сфери регулювання приватного права, тоді як деякі права та обов'язки перевізника направлені на організацію перевезень, дотримання належного технічного і санітарного стану засобів перевезення та забезпечення безпеки дорожнього руху та стосуються права публічного. Але усі вони направлені на забезпечення основних прав пасажирів та перевізника, зазначених у визначенні договору перевезення. Також додаткові цивільні права та обов'язки сторін договору перевезення можуть визначатися Правилами користування міським пасажирським автомобільним транспортом, що затверджуються органами місцевого самоврядування, але, беручи до уваги їхню кількість та різноманіття, в межах даної дипломної роботи вони не розглядалися.

Отже, ми з'ясували, що, відповідно до законодавства України, основним обов'язком пасажирів є сплата провізної плати за проїзд, а обов'язком перевізника – перевезти пасажирів до пункту призначення. З цього можна вивести право пасажирів на перевезення та право перевізника на отримання провізної плати за надані послуги. Подальші права та обов'язки лише деталізують дані права та забезпечують їх виконання. Вони закріплені нормативно-правовими актами цивільного та транспортного законодавства України та можуть регулюватися як правом публічним, так і приватним, але їх метою є забезпечення основних прав та обов'язків сторін договору перевезення.

3.2. Договір перевезення пасажирів у Чехії, його цивільно-правова характеристика та особливості

На відміну від Цивільного кодексу України, Цивільним кодексом Чеської Республіки, а саме підрозд. 1, 2 розд. 1 част. 7 гл. 4, встановлено всього два види договору перевезення: договір перевезення пасажирів (пар. 2550, Smlouva o přepravě osoby); договір перевезення вантажу (пар. 2555, Smlouva o přepravě věci).

«За договором перевезення пасажирів перевізник зобов'язується перевезти пасажирів до пункту призначення, а пасажир зобов'язується сплатити провізну плату»⁹⁰. «За договором перевезення вантажу перевізник зобов'язується перед відправником, що доставить вантаж як посылку з місця відправлення до пункту призначення, а відправник зобов'язується заплатити за це перевізнику встановлену плату»⁹¹. Відповідно до визначень цих видів договорів, предметом першого договору є транспортні послуги щодо перевезення пасажирів, а предметом другого – щодо перевезення вантажу, тому подальшої необхідності виокремлення договору перевезення пасажирів, як в українському законодавстві, в нас немає. Єдиним передбаченим законодавством Чехії договором, за яким можуть здійснюватися пасажирські перевезення, є договір перевезення пасажирів, що встановлений пар. 2550 підрозд. 1 розд. 1 част. 7 гл. 4 ЦКЧР.

Згідно з наведеним вище визначенням та нормами встановленого нами цивільного законодавства Чехії спробуємо надати договору перевезення пасажирів цивільно-правову характеристику. Істотними умовами даного договору є сторони, предмет та ціна. Сторонами є перевізник (dopravce) та пасажир (cestující). Закон «Про автомобільний транспорт» у п. 4 пар. 2 визначає перевізника як фізичну або юридичну особу, що здійснює автомобільні перевезення⁹². Також цим Законом визначаються поняття вітчизняного перевізника (tuzemský dopravce) та підприємця у сфері автомобільних перевезень (podnikatel v silniční dopravě). Вітчизняним перевізником є перевізник, метою здійснення перевезень в котрого є задоволення або потреб третіх

⁹⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Власний переклад з чеської

⁹¹ Там само

Власний переклад з чеської

⁹² Zákon č. 111/1994 Sb. Zákon o silniční dopravě [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-111>

осіб на основі концесії або власних підприємницьких потреб. Також законом визначено, що дана підприємницька діяльність виконується на основі ліцензії на здійснення підприємницької діяльності або іншого дозволу, що видається згідно зі спеціальним підзаконним нормативно-правовим актом відповідного державного органу Чеської Республіки. Підприємцем у сфері автомобільних перевезень може бути особа, яка є згаданим вище автомобільним перевізником та перевезення здійснюються ним з метою задоволення потреб третіх осіб⁹³. Пасажиром є фізична особа⁹⁴. Предметом є транспортні послуги щодо перевезення пасажирів. Як ми вже могли помітити, послуги з перевезення багажу не встановлені у самому визначенні договору, але містяться в пар. 2552 ЦКЧР як додатковий предмет договору. Ціна не встановлюється ЦКЧР, але може бути встановлена як в договірному порядку, так і на підставі встановлених тарифів та інших нормативно-правових актів⁹⁵.

Законодавством Чехії не встановлено обов'язкової форми договору перевезення пасажирів. Він може укладатися як у формі усній, так і у формі письмовій. Факт укладення договору підтверджується відповідним проїзним документом (*jízdní doklad*). Законодавець не дає одного чіткого визначення проїзному документу, але в Правилах перевезення залізничним та автомобільним транспортом, а саме в п. 2 пар. 4, виділяє три основні форми, в яких може існувати проїзний документ: *«квиток для одноразового проїзду; квиток часовий, що дає право декількох одноразових проїздів на час його дії у встановленій мірі; документ, на основі якого його власник має право на проїзд згідно з відповідним нормативно-правовим актом або тарифом»*⁹⁶.

Відповідно до прийнятого у чеській цивільній доктрині поділу договорів за взаємовідповідністю прав та обов'язків сторін, ми можемо віднести договір перевезення пасажирів до договорів синалагматичних, оскільки при його укладенні

⁹³ Zákon č. 111/1994 Sb. Zákon o silniční dopravě [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-111>

⁹⁴ ČAPEK, Michal. *Smlouva o přepravě osoby* [online]. Praha, 2017. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/86741/150036441.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta c. 38

⁹⁵ Там само с. 46-50

⁹⁶ Vyhláška č. 175/2000 Sb. Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-175>
Власний переклад з чеської

сторони наділяються взаємними правами та обов'язками⁹⁷. При класифікації, не притаманній чеському цивільному праву, але притаманній українському, цей договір є двостороннім, оскільки правами та обов'язками наділені обидві сторони договору. У разі перевезення пільгової категорії осіб договір, як і у випадку українського договору перевезення пасажирів та багажу, може бути одностороннім, тому що одна зі сторін позбувається обов'язку сплатити провізну плату та цей обов'язок перекладається на державу, що не є стороною договору. У цьому випадку договір буде асиналагматичним.

Договір перевезення пасажирів є договором консенсуальним, оскільки для його укладення достатньо прийняття сторонами істотних умов договору⁹⁸. У разі, якщо пасажир має з собою багаж, договір вважається укладеним з моменту передачі речі, тобто є реальним.

Він також є оплатним, оскільки ціна є істотною умовою договору. Перевезення на безоплатній основі не будуть відповідати загальним положенням договору перевезення пасажирів, тому такий договір не буде регулюватися відповідним розділом ЦКЧР⁹⁹.

У випадку, якщо перевезення здійснюється транспортом на маршрутах загального користування, пропозиція укласти договір буде запропонована необмеженій кількості осіб, тобто буде здійснена публічна оферта. При цьому у пасажирів не буде можливості вплинути на умови перевезення та вони зможуть приєднатися до договору зі вже встановленими умовами, тому такий договір є договором приєднання.

3.2.1. Права та обов'язки сторін

Договір перевезення пасажирів, встановлений Цивільним кодексом Чеської Республіки, є двостороннім та синалагматичним, тобто правами та обов'язками наділяються обидві сторони договору та ці права є взаємними. Згідно до визначення, основним обов'язком пасажирів є сплатити провізну плату, а обов'язком перевізника – перевезти пасажирів до пункту призначення. З цих обов'язків випливають і права

⁹⁷ ČAPEK, Michal. *Smlouva o přepravě osoby* [online]. Praha, 2017. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/86741/150036441.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta c. 31

⁹⁸ Там само с. 59, 61

⁹⁹ Там само с. 46

сторін¹⁰⁰. Перевізник має право отримати провізну плату за надання транспортних послуг щодо перевезення пасажирів, а пасажир отримує право на таке перевезення. Також чеський законодавець розширює та деталізує право пасажирів на перевезення, встановлюючи в пар. 2551 обов'язок перевізника дбати про безпеку та комфорт пасажирів при такому перевезенні. Крім того, загальні положення щодо зобов'язань, а саме ч. 2 пар. 1908 ЦКЧР, встановлюють обов'язок для боржника виконати борг перед кредитором за свій рахунок та на власний ризик вчасно та належним чином¹⁰¹. Положення цієї норми поширюється як на пасажирів з його обов'язком сплатити провізну плату, так і на перевізника та його обов'язок перевезти пасажирів до пункту призначення. Інші права та обов'язки сторін є похідними від основних та встановлені спеціальним транспортним законодавством. Дані права та обов'язки було вирішено винести в окремі додатки, зокрема, права та обов'язки пасажирів винесені до Додатку 4 та Додатку 5, а права та обов'язки перевізника – до Додатку 6 та Додатку 7. Права та обов'язки були відокремлені та розподілені відповідно до нормативно-правового акту, який їх встановлює. Додатки містять назву нормативно-правового акту, оригінал тексту в чеській мові та його переклад на українську. Ми встановили, що ЦКЧР визначає основні права та обов'язки, як пасажирів, так і перевізника. Водночас ним встановлюється відповідальність перевізника за невиконання своїх обов'язків та порушення основних прав пасажирів. При цьому варто згадати положення пар. 2580, що визначають заборону обмеження відповідальності перевізника в правилах перевезення. Законом «Про автомобільний транспорт» розкриваються та забезпечуються основні права пасажирів та перевізника через встановлення ряду обов'язків для обох сторін та права перевізника контролювати процес перевезення та дотримання умов договору перевезення за допомогою залучення уповноваженої на це особи. В деяких розділах Закону зазначалися, але не були перекладені, обов'язки окремих видів перевізника щодо забезпечення своєї транспортної діяльності. На відміну від українського законодавства, вони не були винесені у відповідні додатки з тієї причини, що організаційні обов'язки перевізника в ЗУ «Про автомобільний транспорт» були вказані поряд з його цивільними обов'язками, а в чеському – в переважній більшості зазначені окремо. Тим не менш, обійти їх стороною та не згадати

¹⁰⁰ ČAPEK, Michal. Smlouva o přepravě osoby [online]. Praha, 2017. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/86741/150036441.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 71

¹⁰¹ Там само с. 71

взагалі також було б помилкою, тому що вони дотичним чином так само направлені на забезпечення прав та обов'язків сторін договору перевезення. Правила перевезення залізничним та автомобільним транспортом на маршрутах загального користування забезпечують своїми нормами захист права пасажирів на перевезення шляхом встановлення відповідних додаткових прав пасажирів та обов'язків перевізника. Права пасажирів визначені щодо випадків, коли з вини перевізника був скасований маршрут або відбулося його запізнення, а обов'язки перевізника – щодо забезпечення права пасажирів на комфортне та безпечне перевезення та на отримання інформації, що стосується такого перевезення. Наступним актом є Регламент ЄС «Про права пасажирів під час автобусних перевезень». Ним безпосередньо передбачаються права пасажирів в результаті дорожньо-транспортної пригоди та обов'язки та відповідальність перевізника щодо випадків, коли маршрут був скасований або відбулося запізнення, а також у випадку пошкодження багажу пасажирів та шкоди заподіяної його здоров'ю. Також вищезазначеними нормативно-правовими актами окремо встановлюються права таких категорій пасажирів, як особи з інвалідністю, особи зі зниженою рухливістю та діти, але в даній роботі вони не розглядалися, оскільки її метою є з'ясувати права та обов'язки пасажирів загально, як сторони договору перевезення.

Таким чином, ми з'ясували, що основним обов'язком пасажирів є обов'язок сплатити провізну плату за перевезення, а обов'язком перевізника – перевезти пасажирів вчасно та належним чином, забезпечивши йому безпеку та комфорт під час такого перевезення. Всі інші права та обов'язки витікають з вищенаведених обов'язків та встановлюються цивільним та транспортним законодавством як Чехії, так і Європейського Союзу.

3.3. Порівняльна таблиця

	Україна	Чехія
Визначення	За договором перевезення пасажирів та багажу одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення.	За договором перевезення пасажирів перевізник зобов'язується перевезти пасажирів до пункту призначення, а пасажир зобов'язується сплатити провізну плату.
Істотні умови договору	Сторони, предмет, строк та ціна.	Сторони, предмет та ціна.
Сторони	Перевізник та пасажир.	Перевізник та пасажир.
Предмет	Транспортні послуги щодо перевезення пасажирів; Транспортні послуги щодо перевезення багажу.	Транспортні послуги щодо перевезення пасажирів. Транспортні послуги щодо перевезення багажу.
Строк	За домовленістю сторін, якщо інше не було встановлено законодавством України, а якщо він не був ним передбачений – у розумний строк.	Не є істотною умовою, до строку застосовуються загальні положення про зобов'язання, де зазначається, що зобов'язання має бути виконане вчасно.
Ціна	Встановлюється за домовленістю сторін у випадку, якщо вона не була передбачена законодавством України. Якщо ціна не була встановлена, тоді стягується розумна плата.	Ціна не встановлюється ЦКЧР, але може бути встановлена як в договірному порядку, так і на підставі встановлених тарифів та інших нормативно-правових актів.
Форма договору	Форма договору перевезення пасажирів та багажу може бути як усною, так і письмовою, обов'язкова письмова форма встановлена лише для трьох його різновидів.	Може укладатися як у формі усній, так і у формі письмовій.
Форма підтвердження договору	Підтвердженням договору перевезення пасажирів виступає квиток, а стосовно багажу – багажна квитанція.	Факт укладення договору підтверджується відповідним проїзним документом. Може існувати у формі: квитка для одноразового проїзду; квитка часового; документа, на основі якого його власник має право

		на проїзд згідно з відповідним нормативно-правовим актом або тарифом.
Класифікація в залежності від прав та обов'язків сторін	Двосторонній договір, може бути одностороннім при перевезенні пільгової категорії громадян. При чеському доктринальному поділі – синалагматичний, при перевезенні пільгової категорії громадян – асиналагматичний.	Стосовно прийнятої в чеській цивільній доктрині поділу за взаємністю прав та обов'язків – синалагматичний. З використанням української класифікації – двосторонній договір. Може бути одностороннім та асиналагматичним при перевезенні пільгової категорії громадян.
Класифікація залежно від моменту, з якого договір вважається укладеним	Консенсуальний при перевезенні пасажирів, реальний при перевезенні багажу.	Консенсуальний у випадку перевезення пасажирів. Реальний при перевезенні багажу.
Класифікація за наявністю зустрічного майнового надання	Оплатний.	Оплатний.
Публічний договір	У разі, якщо перевезення здійснюється транспортом загального користування, договір перевезення пасажирів та багажу є публічним.	У чеському цивільному праві відсутня категорія публічного договору. Існує лише поняття публічної оферти, яка буде здійснена у разі, якщо мова йде про транспорт загального користування.
Договір приєднання	У випадку договору перевезення транспортом загального користування він буде мати ознаки договору приєднання, тому що пасажир має змогу лише приєднатися до встановлених перевізником умов договору, не маючи можливості вплинути на них.	При погодженні публічної оферти у пасажирів не буде можливості вплинути на умови перевезення та вони зможуть приєднатися до договору зі вже встановленими умовами, тому такий договір буде договором приєднання.
Основні права та обов'язки	Основним обов'язком пасажирів є сплата провізної плати за проїзд, а обов'язком перевізника – перевезти пасажирів до пункту призначення. З цього випливає право пасажирів на перевезення та право перевізника на отримання провізної плати за	Основним обов'язком пасажирів є обов'язок сплатити провізну плату за перевезення, а обов'язком перевізника – перевезти пасажирів вчасно та належним чином, забезпечивши йому безпеку та комфорт під час такого

	надані послуги.	перевезення. Тобто пасажир має право на безпечне та комфортне перевезення, здійснене вчасно та належним чином, а перевізник має право на отримання провізної плати за надані послуги.
Інші права та обов'язки сторін	Інші права та обов'язки лише деталізують основні права та обов'язки, забезпечуючи їх виконання. Вони закріплені нормативно-правовими актами цивільного та транспортного законодавства України.	Всі інші права та обов'язки витікають з вищенаведених обов'язків та встановлюються цивільним та транспортним законодавством Чехії та Європейського Союзу.

3.3.1. Коментар до порівняльної таблиці

Отже, український договір перевезення пасажирів та багажу та чеський договір перевезення пасажирів мають більше спільних рис, ніж відмінних. Головними відмінними характеристиками є:

- відсутність строку, як істотної умови договору, у чеському законодавстві;
- щодо договору перевезення пасажирів та багажу українським законодавством, на відміну від чеського, встановлений розділ його на підвиди із зазначенням їх форми та моменту, з якого вони вважаються укладеними, тому три з них мають обов'язкову письмову форму;
- проїзний документ в чеському законодавстві має більшу диференціацію, ніж в українському;
- доктрина українського цивільного права поділяє договори за розподілом прав та обов'язків сторін;
- доктрина чеського цивільного права для класифікації договорів використовує поділ за взаємністю прав та обов'язків;
- в чеському законодавстві не існує поняття публічного договору, тому він не може бути таким, але при цьому чеське цивільне право містить поняття публічної оферти;
- чеське законодавство доповнює обов'язок перевізника необхідністю подбати про безпеку та комфорт та здійснити перевезення належним чином та вчасно, що не зазначено в українському цивільному кодексі, але встановлюється окремими нормами спеціального транспортного законодавства;

- права слабшої сторони договору приєднання в чеському цивільному праві забезпечуються не лише нормами внутрішнього національного законодавства, але й окремим Регламентом ЄС.

В іншому дані договори є досить схожими, що, безумовно, є наслідком багатовікової рецепції норм римського права та органічного зв'язку з ним національних правових систем, що належать до романо-германської правової сім'ї, серед яких знаходяться правові системи України та Чехії¹⁰².

¹⁰² ПОГРЕБНЯК, Станіслав, ЛУК'ЯНОВ, Дмитро, БИЛЯ-САБАДАШ, Ірина та кол. *Порівняльне правознавство: підручник. За загальною редакцією О. В. Петришина*. Харків: Право, 2012, 271 с. ISBN 978-966-458-228-2 с. 77

Висновки

У даній дипломній роботі було досліджено питання джерел правового регулювання цивільних правовідносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом в Україні та Чехії. На основі даного розгляду було здійснено їх порівняльний аналіз. Було розглянуто та порівняно поняття, класифікацію та характеристику договору перевезення відповідно до законодавства та цивільно-правової доктрини України та Чехії. За результатами дослідження було створено чесько-український термінологічний словник.

У першому розділі було проаналізовано та порівняно між собою джерела правового регулювання цивільних правовідносин у сфері внутрішніх пасажирських перевезень автомобільним транспортом в Україні та у Чехії. За результатами порівняння було встановлено, що безпосереднє правове регулювання зазначених цивільних правовідносин у згаданих державах здійснюється, перш за все, внутрішнім законодавством. Виключення становить спеціальний регламент ЄС, що регулює захист слабшої сторони договору перевезення та окремих категорій пасажирів при визначених у ньому умовах здійснення перевезення. Підпорядкування нормам даного акту є наслідком членства Чеської Республіки у Європейському Союзі. України дія його норм не стосується. Також було визначено, що в даних держав є подібною структура національних законодавств, нормами яких здійснюється правове регулювання правових відносин, що нас цікавлять. Нормами Основного Закону встановлюється правове підґрунтя здійснення перевезення; нормами цивільного кодексу визначаються загальні положення щодо правовідносин, що виникають при перевезеннях, ряд визначень основних понять та бланкетні норми, що відсилають нас до спеціального транспортного законодавства; в межах транспортного законодавства існує закон, що регулює окрему транспортну галузь та підзаконний нормативно-правовий акт, який його уточнює; спеціальним транспортним законодавством встановлюються, у тому числі, цивільні права та обов'язки сторін договору перевезення. Існують, звичайно, і відмінності (як, наприклад, правове регулювання на місцевому рівні актами органів місцевого самоврядування в Україні), але вони не настільки суттєві.

У другому розділі частина основних понять чеського транспортного законодавства була перекладена шляхом порівняння з термінологією, встановленою українським законодавством. Щодо термінів, в яких були відсутні відповідники, було

запропоновано власний переклад. Процес перекладу був прокоментований в окремому підрозділі даного розділу. Результат перекладу було винесено в Додаток 1.

У третьому розділі було досліджено договір перевезення пасажирів в Україні та Чехії. За встановленими ознаками їм була надана цивільно-правова характеристика, проаналізовано цивільні права та обов'язки сторін договору перевезення, після чого ці договори були порівняні між собою за сукупністю встановлених даних. Аналіз прав та обов'язків, передбачених чеським законодавством, було здійснено на основі власного перекладу норм, що їх встановлюють. В результаті проведеного порівняльного аналізу було з'ясовано, що договори, за якими здійснюється перевезення пасажирів в Україні та Чехії, за встановленими ознаками та наданою цивільно-правовою характеристикою є досить подібними. Відмінності були зазначені в коментарі до порівняльної таблиці, а до спільних рис ми можемо віднести наступне: сторони, предмет та ціна як істотні умови договору; сторонами договору є перевізник та пасажир; предметом договору є транспортні послуги щодо перевезення пасажирів, при наявності багажу – також послуги щодо перевезення багажу; ціна може встановлюватися як в договірному порядку, так і бути визначена окремим актом; форма договору не встановлена, а тому може бути як усною, так і письмовою; факт укладення договору перевезення підтверджується відповідним документом, що має письмову форму; за українською доктринальною класифікацією договір може бути як двостороннім, так і в окремих випадках одностороннім; за чеською доктринальною класифікацією – синалагматичним, та, відповідно, у деяких випадках асиналагматичним; при перевезенні пасажирів він є консенсуальним, при перевезенні багажу – реальним; є оплатним; при перевезенні транспортом загального користування здійснюється пропозиція укласти договір необмеженій кількості осіб та договір щодо такого перевезення є договором приєднання; основні права встановлюються через обов'язок пасажирів сплатити провізну плату та обов'язок водія перевезти пасажирів; інші права та обов'язки є закріпленими в цивільному та спеціальному транспортному законодавстві, вони витікають з основних прав та обов'язків та забезпечують їхнє виконання. В даному розділі було винесено в додатки: права та обов'язки пасажирів в Україні – Додаток 2, права та обов'язки перевізника в Україні – Додаток 3; права та обов'язки пасажирів в Чехії – Додаток 4, 5, права та обов'язки перевізника в Чехії – Додаток 6, 7.

Чесько-український термінологічний словник за результатами проведеної роботи було створено в Додатку 8.

Таким чином, вважаю, що встановлена мета даної дипломної роботи була досягнутою.

Resumé

V této bakalářské práci byla prozkoumána otázka pramenů právní úpravy občanskoprávních vztahů ve sféře vnitrostátní silniční osobní dopravy na Ukrajině a v Česku. Také byly prozkoumány pojmy, klasifikace a charakteristika smluv o přepravě osob podle platné legislativy a občanskoprávní doktríny Ukrajiny a České republiky. Na tomto základě byla provedena jejich srovnávací analýza a vytvořen krátký česko-ukrajinský terminologický slovník.

Při zkoumání byly použity metody srovnávací analýzy pramenů práva, odborné literatury, vědeckých prací a článků, systematizace a zobecnění získaných informací.

Primárními zdroji této práce jsou platné mezinárodní smlouvy, předpisy Evropské unie, normativní právní akty Ukrajiny a České republiky a také odborná literatura, vědecké práce a články.

Tato práce sestává z úvodu, tří částí, závěru, resumé, seznamu použitých zdrojů a osmi příloh.

V první části byly prozkoumány prameny právní úpravy občanskoprávních vztahů ve sféře vnitrostátní silniční osobní dopravy na Ukrajině a v Česku a také byla provedena jejich srovnávací analýza. Podle výsledků bylo zjištěno, že tyto právní vztahy upravuje především vnitrostátní legislativa zmíněných států. Výjimku tvoří pouze zvláštní nařízení Evropské unie, které upravuje ochranu slabší strany smlouvy o přepravě a jednotlivých kategorií cestujících za určitých přepravních podmínek. Normy tohoto nařízení působí na právo pouze členských států, jímž Ukrajina není. Tudíž tyto normy ovlivňují jen právní řád České republiky. Také bylo zjištěno, že tyto státy mají podobnou strukturu vnitrostátní legislativy, normy, jež upravují občanskoprávní vztahy ve sféře vnitrostátní silniční osobní dopravy. Normy základního zákona stanoví právní základ uskutečnění přepravy; občanský zákoník upravuje základní ustanovení těchto občanskoprávních vztahů, definuje řadu základních pojmů a stanoví blanketové normy, které odkazují na jiné právní předpisy; dopravní legislativa se skládá ze zákona, který upravuje zvláštní dopravní činnost a právního předpisu, který ho upřesňuje a jimiž jsou stanovena práva a povinnosti stran přepravní smlouvy. Existují mezi nimi i rozdíly, jako například právní úprava těchto občanskoprávních vztahů akty místních samospráv na Ukrajině, ale tyto rozdíly nejsou tak podstatné.

Ve druhé části byly částečně přeloženy základní pojmy české dopravní legislativy. Překlad byl proveden srovnáním těchto pojmů a pojmů, jež jsou stanoveny ukrajinským dopravním právním řádem. U pojmů, jež nebyly přeloženy takovým způsobem, byl navržen překlad podle jejich významu a významu pojmů z jiných oblastí ukrajinského práva. Proces překladu byl také okomentován. Výsledky překladu tvoří Přílohu 1.

Ve třetí části byly prozkoumány pojmy, klasifikace a charakteristika smluv o přepravě osoby podle platné legislativy a občanskoprávní doktríny Ukrajiny a České republiky. Také byla provedena jejich srovnávací analýza. Byla provedena analýza práv a povinností stran takové smlouvy. Analýza práv a povinností stran české přepravní smlouvy byla provedena na základě vlastního překladu norem české dopravní legislativy. Bylo zjištěno, že tyto smlouvy mají mnoho podobností, jako například: smluvní strany, předmět a cena jako podstatné náležitosti smlouvy; smluvními stranami jsou dopravce a cestující; předmětem jsou služby přepravy osoby a služby přepravy zavazadla; cena může být stanovena jak zvláštním právním předpisem, tak i podle domluvy; forma smlouvy může být jak ústní, tak i písemná; uzavření smlouvy je potvrzováno příslušným písemným dokladem; smlouva je dvoustranná, v některých případech jednostranná; smlouva je synallagmatická, případně asynallagmatická; smlouva o přepravě osoby je konsenzuální, při přepravě zavazadla – reálná; smlouva je úplatná; při veřejné osobní dopravě je smlouva adhezní; hlavní povinností cestujícího je zaplatit jízdné, a povinností dopravce – přepravit cestujícího do místa určení; další práva a povinnosti vyplývají z hlavních povinností a zajišťují je. Přílohy této části tvoří: práva a povinnosti cestujícího na Ukrajině – Příloha 2, práva a povinnosti dopravce na Ukrajině – Příloha 3; práva a povinnosti cestujícího v České republice – Příloha 4, 5, práva a povinnosti dopravce v České republice – Příloha 6, 7.

Česko-ukrajinský terminologický slovník na základě výsledků práce byl vytvořen v Příloze 8.

Список використаних джерел

Письмові джерела

Література:

- БОРИСОВА, Валентина, БАРАНОВА, Людмила та кол. *Основи римського приватного права: підручник*. Харків: Право, 2008, 224 с. ISBN 978-966-458-019-6
- ПІДОПРИГОРА, Опанас та Євген ХАРИТОНОВ. *Римське право: підручник*. 2-ге видання. Київ: Юрінком Інтер, 2009, 528 с. ISBN 978-966-667-331-5
- ПОГРЕБНЯК, Станіслав, ЛУК'ЯНОВ, Дмитро, БИЛЯ-САБАДАШ, Ірина та кол. *Порівняльне правознавство: підручник. За загальною редакцією О. В. Петришина*. Харків: Право, 2012, 271 с. ISBN 978-966-458-228-2
- СКАКУН, Ольга. *Теорія держави і права*. Харків: Консум, 2006, 656 с. ISBN 966-7124-76-2
- ЯНОВИЦЬКА, Галина, КУЧЕР, Віталій та кол. *Цивільне право України: підручник. Том 2*. Львів: «Новий Світ-2000», 2014, 428 с. ISBN 978-966-418-268-0
- DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8

Електронні джерела

Література:

- АМІРОВА, Юлія, БАГАЧ, Едуард, БЕЗСМЕРТНА, Наталія та кол. *Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України* [online]. Інформаційно-аналітичний центр «ЛІГА», ТОВ «ЛІГА: ЗАКОН», – 2012. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/>
- БІРЮКОВ, Іван та Юрій ЗАЇКА. *Цивільне право України. Загальна частина. Навчальний посібник* [online]. Київ: КНТ, 2006, 480 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <http://www.info-library.com.ua/books-book-166.html>
- *Рекомендації для українських органів державного управління щодо наближення до права ЄС* [online]. Київ, 2018, 104 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/legal_approximation_guidelines_ukr_new.pdf

- Сучасний словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970-1980) [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <http://sum.in.ua/>

- ШЕШУЧЕНКО, Юрій. Юридична енциклопедія в 6 томах [online]. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1998. ISBN 966-7492-00-1. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://leksika.com.ua/legal/>

Статті:

- БЛАЩУК, Тетяна. Джерела правового регулювання договірних відносин: теоретико-правовий аспект. *Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право"* [online]. 2013, № 1(7), 12 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13btvtpa.pdf>

- ГОЛЕНКО, Ірина. Договір перевезення пасажирів автомобільним транспортом. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право* [online]. 2014, с. 109-114. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: http://law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2014/statji_n2-31_2014/23.pdf

- ЛЯШУК, Роман. Правові основи здійснення автомобільних перевезень. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки* [online]. 2017, 12 с. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2017_2_4

Наукові роботи:

- ČAPEK, Michal. *Smlouva o přepravě osoby* [online]. Praha, 2017. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/86741/150036441.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta

- KARAS, Dávid. *Asynallagmatické smlouvy* [online]. Brno, 2011/2012. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/pbagm/Diplomova_prace_COMPLETE.pdf Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

- PRESOVÁ, Markéta. *Smlouva o dílo ve srovnání české a německé právní úpravy* [online]. Brno, 2016. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/vf00q/diplomova_prace.pdf Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

Законодавство:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č.

2006/2004 [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32011R0181>

- Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

- Vyhláška č. 122/2014 Sb. Vyhláška o jízdních řádech veřejné linkové dopravy [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-122>

- Vyhláška č. 175/2000 Sb. Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-175>

- Zákon č. 111/1994 Sb. Zákon o silniční dopravě [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-111>

- Zákon č. 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>

- Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

- Договор о функционировании Европейского Союза (новая редакция) [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://eulaw.ru/treaties/tfeu/>

- Конвенция о дорожном движении от 8 ноября 1968 года [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/conventn/Conv_road_traffic_RU.pdf

- Конвенция о дорожных знаках и сигналах 1968 года [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/conventn/Conv_road_signs_2006v_RU.pdf

- Протокол о разметке дорог к Европейскому Соглашению [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/conventn/Conv_road_signs_2006v_RU.pdf

- Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали, відкриту для підписання у Відні 8 листопада 1968 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_372#Text
- Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожній рух, відкриту для підписання у Відні 8 листопада 1968 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_866#Text
- Закон України «Про автомобільний транспорт» номер 2344-III від 5 березня 2001 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text>
- Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» номер 1629-IV від 18 березня 2004 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
- Закон України «Про захист персональних даних» номер 2297-VI від 1 червня 2010 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
- Закон України «Про міжнародні договори України» номер 1906-IV від 29 червня 2004 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
- Закон України «Про правонаступництво України» номер 1543-XII від 12 вересня 1991 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text>
- Закон України «Про Транспорт» номер 232/94-ВР від 10 листопада 1994 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>
- Кодекс торговельного мореплавства України номер 176/95-ВР від 23 травня 1995 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>
- Конвенція СНД «Про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і багажу» [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_034#Text

- Конвенція УНІДРУА «Про договір міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (КАПП)» [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_845#Text
- Конституція України номер 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Повітряний кодекс України номер 3393-VI від 19 травня 2011 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text>
- Правила дорожнього руху, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 1306 від 10 жовтня 2001 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text>
- Правила надання послуг пасажиром автомобільного транспорту, затверджені постановою Кабінету Міністрів України номер 176 від 18 лютого 1997 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text>
- Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу, затверджених наказом Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України» номер 1239 від 26 листопада 2018 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0141-19#Text>
- Статут автомобільного транспорту УРСР, затверджений постановою Ради Міністрів УРСР номер 401 від 27 червня 1969 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-69-%D0%BF#Text>
- Цивільний кодекс України номер 435-IV від 16 січня 2003 року [online]. [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Використаний логотип:

- Без назви [Логотип філософського факультету університету ім. Масарика у Брно] [Чорно-білий логотип] [online] [cit. 28.9.2020] Dostupné z: <https://is.muni.cz/www/179593/9909122/logoFF.png>

Список використаних скорочень

абз. – абзац

ВР – Верховна Рада

гл. – глава

ЄС – Європейський Союз

ЗУ – Закон України

КТМУ – Кодекс торговельного мореплавства України

лат. – латинська мова

п. – пункт

пар. – параграф

підрозд. – підрозділ

розд. – розділ

СНД – Співдружність Незалежних Держав

ст. – стаття

УНІДРУА – (франц. Institut international pour l'unification du droit privé) — міжнародний інститут з уніфікації приватного права

УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка

франц. – французька мова

ЦКУ – Цивільний кодекс України

ЦКЧР – Цивільний кодекс Чеської Республіки

ч. – частина (частина статті)

част. – частина (частина закону)

ЧССР - Чехословацька Соціалістична Республіка

Додаток 1

Оригінал	Переклад	Відповідник
Autobusová zastávka		Зупинка
Jakákoli zastávka jiná než terminál, kde má v rámci určité trasy a podle jízdního řádu zastavit spoj linkové dopravy za účelem nástupu nebo výstupu cestujících.	Будь-яка відмінна від автостанції зупинка, де в межах визначеного шляху та відповідно до графіку руху має зупинитися автобусний рейс регулярних пасажирських перевезень з метою посадки або висадки пасажирів.	Спеціально обладнаний пункт для очікування автобуса та посадки і висадки пасажирів.
Dopravce		Автомобільний перевізник, перевізник
Fyzická nebo právnická osoba provozující silniční dopravu. Smlouvou o přepravě osoby se dopravce zavazuje přepravit cestujícího do místa určení a cestující se zavazuje zaplatit jízdné.	Фізична або юридична особа, що здійснює автомобільні перевезення. За договором перевезення пасажирів перевізник зобов'язується перевезти пасажирів до пункту призначення, а пасажир зобов'язується сплатити провізну плату.	Фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт перевезення пасажирів чи (та) вантажів транспортними засобами. За договором перевезення пасажирів одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провозення.
Linka		Автобусний маршрут, маршрут*
Souhrn dopravních spojení na trase dopravní cesty určené výchozí a cílovou zastávkou a ostatními zastávkami, na níž jsou poskytovány přepravní služby podle platné licence nebo povolení a podle schváleného jízdního řádu.	Сукупність транспортних сполучень на шляху здійснення перевезення, що визначені початковою та кінцевою зупинкою та іншими зупинками, на яких надаються транспортні послуги відповідно до чинної ліцензії або дозволу та згідно з затвердженим графіком руху.	Шлях проходження автобуса між початковим та кінцевим пунктами з визначеними місцями на дорозі для посадки (висадки) пасажирів.
Linková doprava		Регулярні пасажирські перевезення*
Přeprava cestujících autobusem nebo autokarem v určených intervalech a na určených trasách, přičemž cestující mohou nastupovat a vystupovat na předem určených zastávkách.	Перевезення пасажирів автобусом або туристичним автобусом у встановлених інтервалах та на визначених шляхах. Посадка та висадка пасажирів може здійснюватися лише на встановлених зупинках.	Перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування за умовами, визначеними паспортом маршруту, затвердженим в установленому порядку органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування або уповноваженими органами договірних сторін у разі міжнародних перевезень.
Linková osobní doprava		Регулярні пасажирські

		перевезення*
Pravidelné poskytování přepravních služeb na určené trase dopravní cesty, při kterém cestující vystupují a nastupují na předem určených zastávkách.	Регулярне надання послуг щодо перевезення на встановленому шляху транспортного сполучення, при якому посадка та висадка пасажирів здійснюється лише на встановлених зупинках.	Перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування за умовами, визначеними паспортом маршруту, затвердженим в установленому порядку органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування або уповноваженими органами договірних сторін у разі міжнародних перевезень.
Městská hromadná doprava		Регулярні пасажирські перевезення на міському маршруті*
Činnost dopravce spočívající v pravidelné přepravě osob, ručních zavazadel, spoluzavazadel a živých zvířat vozidly veřejné drážní osobní dopravy a veřejné silniční osobní dopravy, je-li doprava uskutečňována pro poskytování obecných přepravních potřeb na území města, případně jeho příměstských oblastí.	Діяльність автомобільного перевізника, яка полягає в регулярному перевезенні осіб, ручної поклажі, багажу та живих тварин громадським залізничним пасажирським транспортом та громадським автомобільним пасажирським транспортом, якщо перевезення здійснюються з метою задоволення загальних транспортних потреб на території міста, у деяких випадках приміських районів.	
Osoba se zdravotním postižením a osoba se sníženou pohyblivostí		Osoba z invaliditostí a osoba z omezenou ručlivostí*
Osoba, jejíž pohyblivost je při použití dopravního prostředku snížena v důsledku jakéhokoli tělesného postižení (smyslového nebo pohybového, trvalého nebo dočasného), mentálního postižení či nezpůsobilosti, popřípadě jakékoli jiné příčiny zdravotního postižení nebo věku a jejíž stav vyžaduje, aby jejím potřebám byla věnována odpovídající pozornost a byly jí přizpůsobeny služby, které jsou poskytovány všem cestujícím.	Osoba, ručlivost' якої є зниженою під час використання транспортного засобу в результаті будь-якої фізичної вади (відчуттєвої або рухової, довготривалої або тимчасової), психічних вад або недієздатності, у деяких випадках будь-якої іншої причини вад здоров'я або віку, а також якщо її стан вимагає, щоб відповідно до її потреб їй була надана відповідна увага та були адаптовані послуги, що надаються усім іншим пасажирам.	
Osobní údaje		Персональні дані*
Jméno, příjmení, rodné číslo nebo datum narození a adresa, uvedené v osobním dokladu cestujícího vydaném příslušným správním úřadem.	Ім'я, прізвище, ідентифікаційний номер фізичної особи або дата народження та адреса, вказані в документі, що посвідчує особу пасажирів, виданому відповідним адміністративним органом.	Відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.
Pravidelná přeprava osob		Регулярні пасажирські перевезення*
Přeprava spojem podle předem zveřejněného jízdního řádu, tarifu, přepravního řádu a smluvních	Перевезення рейсом відповідно до попередньо опублікованого графіку руху, тарифу, правил	Перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування за

přepravních podmínek.	перевезення та умов договору перевезення.	умовами, визначеними паспортом маршруту, затвердженим в установленому порядку органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування або уповноваженими органами договірних сторін у разі міжнародних перевезень.
Provozovatel terminálu		Адміністрація автостанції*
Organizační subjekt v členském státě, který odpovídá za provozování určeného terminálu.	Адміністративний суб'єкт держави-члена ЄС, що відповідає за дію визначеної автостанції.	
Přepravní doklad		Проїзний документ*
Platný dokument či jiný doklad o přepravní smlouvě.	Дійсний проїзний документ або інший документ про договір перевезення.	
Příležitostná doprava		Нерегулярні пасажирські перевезення
Doprava, která není definována jako linková doprava a jejímž hlavním rysem je přeprava skupin cestujících vytvořených z podnětu zákazníka nebo samotného dopravce autobusem nebo autokarem.	Перевезення, що не визначені як регулярні перевезення та їхньою головною ознакою є перевезення груп пасажирів, складених за ініціативою замовника або самого автомобільного перевізника автобусом або туристичним автобусом.	Перевезення пасажирів автобусом, замовленим юридичною або фізичною особою з укладанням письмового договору на кожну послугу, в якому визначають маршрут руху, дату та час перевезень, інші умови перевезень та форму оплати послуги, або перевезення за власний кошт.
Příležitostná osobní silniční doprava		Нерегулярні пасажирські перевезення*
Neveřejná osobní doprava pro cizí potřeby, která není linkovou osobní dopravou nebo mezinárodní kyvadlovou dopravou a kterou se na základě předchozí objednávky zajišťuje přeprava osob včetně jejich zavazadel vozidly určenými k přepravě nejvýše 9 osob včetně řidiče, jedná-li se o mezinárodní dopravu, nebo více než 9 osob včetně řidiče.	Перевезення пасажирів для задоволення потреб третіх осіб, що не є регулярними пасажирськими перевезеннями або міжнародними маршрутними перевезеннями та якими на підставі попереднього замовлення забезпечується перевезення осіб та їх багажу транспортними засобами, призначеними для перевезення максимально дев'яти осіб враховуючи водія, при здійсненні міжнародних перевезень або більш ніж дев'яти осіб враховуючи водія.	Перевезення пасажирів автобусом, замовленим юридичною або фізичною особою з укладанням письмового договору на кожну послугу, в якому визначають маршрут руху, дату та час перевезень, інші умови перевезень та форму оплати послуги, або перевезення за власний кошт.
Rezervace		Бронювання місця
Zamluvení místa v autobusu či autokaru linkové dopravy na určitou dobu odjezdu.	Замовлення місця в автобусі або туристичному автобусі маршруту регулярних пасажирських перевезень на встановлений час відправлення.	Попереднє замовлення місця в автобусі з відстроченням платежу на визначений строк, виключно під час виконання регулярних пасажирських перевезень.
Silniční doprava		Автомобільний транспорт, автомобільні перевезення
Souhrn činností, jimiž se zajišťuje	Сукупність діяльностей, якими	Галузь транспорту, яка

přeprava osob (linková osobní doprava, kyvadlová doprava, příležitostná osobní doprava, taxislužba), zvířat a věcí (nákladní doprava) vozidly, jakož i přemísťování vozidel samých po dálnicích, silnicích, místních komunikacích a veřejně přístupných účelových komunikacích a volném terénu.	забезпечується перевезення осіб (регулярні пасажирські перевезення, маятникові перевезення, нерегулярні пасажирські перевезення, служба таксі), тварин та вантажу (вантажні перевезення) транспортними засобами, а також рух самих транспортних засобів на автомагістралях, дорогах, дорогах місцевого значення, загальнодоступних дорогах спеціального призначення та вільній місцевості.	забезпечує задоволення потреб населення та суспільного виробництва у перевезеннях пасажирів та вантажів автомобільними транспортними засобами.
Silniční doprava pro cizí potřeby		Автотранспортні перевезення для задоволення потреб третіх осіб*
Doprava, při níž vzniká mezi provozovatelem silniční dopravy a osobou, jejíž přepravní potřeba se uspokojuje, závazkový vztah, jehož předmětem je přeprava osob, zvířat nebo věcí.	Перевезення, при яких між особою, що здійснює автомобільні перевезення, та особою, чиї транспортні потреби він задовольняє, виникають зобов'язальні правовідносини, предметом яких є перевезення осіб, тварин або вантажу.	
Silniční doprava pro vlastní potřeby		Автотранспортні перевезення для задоволення власних потреб*
Doprava, kterou se zajišťuje podnikatelská činnost, k níž je osoba provozující silniční dopravu oprávněna podle zvláštních právních předpisů a při níž nedochází ke vzniku závazkového vztahu, jehož předmětem je přeprava osob, zvířat nebo věcí.	Перевезення, якими забезпечується підприємницька діяльність, на здійснення якої особа, що здійснює автомобільні перевезення, уповноважена спеціальними нормативно-правовими актами та при здійсненні яких не виникає зобов'язальних правовідносин, предметом яких є перевезення осіб, тварин або вантажу.	
Smluvní přepravní podmínky		Умови договору перевезення*
Podmínky přepravy vyhlášené dopravcem.	Умови перевезення оголошені перевізником.	
Spoj		Рейс*
Dopravní spojení v rámci linky, které je časově a místně určené jízdním řádem.	Транспортне сполучення в межах маршруту, що є встановленим за часом та місцем графіком руху.	Рух транспортного засобу від початкового до кінцевого пункту маршруту. Графік руху – відомості про час і послідовність виконання рейсу.
Terminál		Автостанція
Terminál obsluhovaný personálem, kde má v rámci určité trasy a podle jízdního řádu zastavit spoj linkové dopravy za účelem nástupu nebo výstupu cestujících, vybavený zařízením, jako je přepážka pro odbavení, čekárna nebo výdejna přepravních dokladů.	Автостанція, що обслуговується персоналом, де має в межах встановленого шляху та відповідно до графіку руху зупинитися рейс регулярних пасажирських перевезень з метою посадки або висадки пасажирів, та зі встановленим обладнанням, таким як каса	Споруда або комплекс будівель, споруд, стоянок та під'їздів для прийняття, відправлення, управління рухом автобусів та обслуговування пасажирів.

	обслуговування пасажирів, зала очікування або місце видачі проїзних документів.	
Veřejná linková doprava		Регулярні пасажирські перевезення*
Doprava, při které jsou přepravní služby nabízeny podle předem vyhlášených podmínek a jsou poskytovány k uspokojování přepravních potřeb; pokud je doprava uskutečňována pro potřeby města a jeho příměstských oblastí, jedná se o městskou autobusovou dopravu.	Перевезення, при яких надаються послуги з перевезення відповідно до попередньо оголошених умов та які здійснюються для задоволення транспортних потреб; якщо перевезення здійснюється для задоволення потреб міста та приміських районів, мова йде про регулярні автобусні пасажирські перевезення на міському маршруті.	Перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування за умовами, визначеними паспортом маршруту, затвердженим в установленому порядку органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування або уповноваженими органами договірних сторін у разі міжнародних перевезень.
Veřejná silniční osobní doprava		Автомобільні перевезення на маршруті загального користування*
Činnost dopravce spočívající v pravidelné přepravě osob, zavazadel, věcí a živých zvířat vozidly ve veřejné linkové dopravě včetně městské autobusové dopravy.	Діяльність автомобільного перевізника, яка полягає в регулярних перевезеннях пасажирів, багажу, вантажу та живих тварин автомобільним транспортом регулярних пасажирських перевезень, у тому числі регулярними автобусними пасажирськими перевезеннями на міському маршруті.	
Vnitrostátní silniční doprava		Внутрішні перевезення
Doprava, kdy výchozí místo, cílové místo a celá dopravní cesta leží na území jednoho státu.	Перевезення, в яких початковий пункт, кінцевий пункт та увесь шлях перевезення знаходиться в межах однієї держави.	Перевезення пасажирів і вантажів між населеними пунктами, розташованими на території однієї держави.
Zavazadlo		Багаж
Snadno přenosná věc, kterou vzhledem k rozměrům a hmotnosti lze snadno umístit ve vozidle nebo bez obtíží naložit do vozidla a nemůže-li tato věc svou povahou poškodit nebo znečistit cestující nebo vozidlo. Má-li cestující zavazadlo, přepravuje je dopravce buď společně s ním a pod jeho dohledem, nebo odděleně.	Вантаж, що легко переноситься, який, враховуючи його розміри та вагу, є можливо легко розмістити у транспортному засобі або без труднощів завантажити до транспортного засобу у випадку, якщо він не забруднить пасажирів або транспортний засіб. Якщо в пасажирів є багаж, перевізник перевозить його або разом з пасажиром та під його наглядом, або окремо.	Вантаж, розміри якого не перевищують 100 x 50 x 30 сантиметрів, вагою від 10 до 40 кілограмів. За договором перевезення пасажирів одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його провезення.
Zpoždění		Запізнення*
Rozdíl mezi dobou plánovaného odjezdu spoje linkové dopravy podle zveřejněného jízdního řádu a dobou skutečného odjezdu.	Різниця між часом планованого відправлення рейсу регулярних пасажирських перевезень відповідно до опублікованого	

	розкладу руху та часом реального відправлення.	
Zrušení		Відміна*
Neuskutečnění spoje linkové dopravy, který byl původně naplánován.	Нездійснення рейсу регулярних перевезень, який планувався.	
Zvláštní linková doprava		Регулярні спеціальні пасажирські перевезення
Doprava určených vybraných skupin cestujících s vyloučením ostatních osob.	Перевезення встановлених вибраних груп пасажирів з виключенням інших осіб.	Перевезення певних категорій пасажирів (працівників підприємств, школярів, студентів, туристів, екскурсантів та інших) на автобусному маршруті за умовами, визначеними паспортом маршруту, затвердженим в установленому порядку замовником транспортних послуг або уповноваженими органами договірних сторін у разі міжнародних перевезень.

Додаток 2

Цивільний кодекс України	Закон України «Про автомобільний транспорт»	Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту
Права пасажирів		
Стаття 910. Договір перевезення пасажирів та багажу Право на перевезення себе та багажу. Стаття 911. Права пасажирів 1) одержати місце у транспортному засобі згідно з придбаним квитком 2) провозити з собою безоплатно одну дитину віком до шести років без права зайняття нею окремого місця; 3) купувати для дітей віком від шести до чотирнадцяти років дитячі квитки за пільговою ціною; 4) перевозити з собою безоплатно ручну поклажу у межах норм, встановлених транспортними кодексами (статутами); 5) зробити не більше однієї зупинки в дорозі з подовженням строку чинності проїзних документів (квитка) не більше ніж на десять діб, а в разі хвороби - на весь час хвороби; 6) відмовитися від поїздки, повернути квиток і одержати назад повну або часткову вартість квитка - залежно від строку здавання квитка згідно з правилами, встановленими транспортними кодексами (статутами); 7) отримувати повну та своєчасну інформацію про час та місце відправлення транспортного засобу за вказаним у транспортному документі (квитку) маршрутом.	Стаття 41. Основні права та обов'язки пасажирів Пасажир має право: 1) одержувати від перевізника, водія, на зупинках автобусних маршрутів загального користування, автостанціях та автовокзалах інформацію про послуги автомобільного транспорту загального користування; 2) безоплатно провозити з собою на автобусних маршрутах загального користування одну дитину дошкільного віку без надання їй окремого місця; 3) безоплатно перевозити з собою на автобусних маршрутах загального користування ручну поклажу, а також відповідно до законодавства про захист прав споживачів і правил перевезень користуватися іншими правами.	156. Пасажир таксі має право: 1) на високоякісне та безпечне перевезення; 2) вибрати на свій розсуд будь-яке таксі, що перебуває на стоянці; 3) вимагати від водія: 1) виконання вимог Правил дорожнього руху, цих Правил та законодавства про захист прав споживачів, проведення розрахунку згідно з показаннями таксометра та видачі йому чека; 2) здійснення перевезення без підсадки інших пасажирів; 3) здійснення перевезення найкоротшим шляхом; 4) визначати шлях прямування до пункту призначення; 5) перевозити на руках дитину дошкільного віку на задньому сидінні; 6) звертатися до автомобільного перевізника та інших 7) організацій з вимогою роз'яснити порядок надання транспортних послуг і їх оплати; 8) на компенсацію заподіяної шкоди. 159. Пасажир автобуса має право: 1) на безпечне і високоякісне перевезення; 2) висувати вимоги до автомобільного перевізника щодо виконання ним умов договору перевезення; 3) перевозити тварин у встановленому законодавством порядку; 4) перевозити безоплатно одну одиницю багажу в разі поїздки на маршруті міського або приміського сполучення за умови, що його розміри не перевищують 100 x 50 x 30 сантиметрів, вагою до 20 кілограмів; 5) гарантовано перевозити дві одиниці багажу з оплатою згідно з тарифом за кожен з них та безоплатно перевозити одну одиницю ручної поклажі у салоні транспортного засобу в разі поїздки на маршруті міжміського або міжнародного сполучення; 6) безоплатно перевозити ручну поклажу в кількості не більш як дві одиниці на міських та приміських маршрутах; 7) безоплатно перевозити з собою одну дитину віком до шести років без права зайняття нею окремого місця; 8) оголошувати цінність багажу; 9) отримувати від автомобільного перевізника, водія, працівника автостанції інформацію про послуги з перевезень; 10) на компенсацію заподіяної шкоди.
Обов'язки пасажирів		
Стаття 910. Договір перевезення пасажирів та багажу Обов'язок здійснити плату за перевезення себе та багажу.	Стаття 41. Основні права та обов'язки пасажирів Пасажир зобов'язаний: 1) мати при собі квиток на проїзд, на	157. Пасажир таксі зобов'язаний: 1) виконувати вимоги цих Правил; 2) здійснювати посадку та висадку з правого боку тільки після повної зупинки

	перевезення багажу, за наявності права пільгового проїзду - відповідне посвідчення чи довідку, на підставі якої надається пільга, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду - зареєструвати електронний квиток; 2) виконувати вимоги правил надання послуг та правил користування пасажирським автомобільним транспортом.	транспортного засобу; 3) під час руху не відволікати увагу водія від керування транспортним засобом; 4) не допускати дій, які загрожують безпеці перевезення та дорожнього руху; 5) не курити і не відкривати вікон у салоні без погодження з водієм та іншими пасажирами; 6) оплатити у разі виходу транспортного засобу з ладу частину вартості проїзду згідно з показаннями таксометра; 7) розрахуватися з водієм у повному обсязі після закінчення поїздки, у тому числі у разі її припинення за власним бажанням, а в разі зупинки за власною потребою - оплатити частину перевезення, що здійснене, згідно з показаннями таксометра та внести аванс на час чекання за домовленістю (якщо в межах такого часу пасажир не з'явився, перевезення вважається закінченим); 8) під час міжнародного автомобільного перевезення мати належним чином оформлені документи, необхідні для в'їзду до держави прямування, держав за маршрутом слідування, та пред'являти їх на вимогу автомобільного перевізника, автомобільного самозайнятого перевізника. 158. Пасажир автобуса зобов'язаний: 1) мати при собі квиток на проїзд, квиток (квитанцію) на перевезення багажу, за наявності права пільгового проїзду - відповідне посвідчення чи довідку, на підставі якої надається пільга, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду - зареєструвати електронний квиток; 2) займати зазначене у квитку місце, зберігати квиток до кінця поїздки і пред'являти в розгорнутому вигляді на вимогу осіб, що мають право здійснювати контроль; 3) здійснювати посадку (висадку) лише після повної зупинки автобуса; 4) оплатити перевезення багажу та ручної поклажі згідно з вимогами цих Правил; 5) мати візові та еміграційні документи (під час міжнародних перевезень); 6) під час міжнародного автомобільного перевезення мати належним чином оформлені документи, необхідні для в'їзду до держави прямування, держав за маршрутом слідування, та пред'явити їх автомобільному перевізнику на його вимогу; 7) завчасно подати сигнал водієві відповідним дзвінком або усно в разі виходу на зупинці "На вимогу"; 8) у разі настання дорожньо-транспортної пригоди надати можливу допомогу потерпілим і повідомити про це органам Національної поліції; 9) повідомити водієві про виявлені забуті речі, документи та цінності; 10) виконувати вимоги цих Правил та Правил користування міським пасажирським автомобільним транспортом.
--	--	---

Додаток 3

Цивільний кодекс України	Закон України «Про транспорт»	Закон України «Про автомобільний транспорт»	Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту
Права перевізника			
Стаття 910. Договір перевезення пасажирів та багажу Право отримати плату за перевезення пасажирів та багажу.	Стаття 12. Обов'язки та права підприємств транспорту Підприємства транспорту мають право: визначати термін і графік перевезень; призначати регулярні та додаткові рейси і маршрути перевезень; пропонувати рівень комфорту на вибір самих пасажирів; вимагати від пасажирів, відправників і одержувачів вантажів виконання вимог цього Закону, кодексів (статутів) окремих видів транспорту та інших нормативних актів України, що регулюють діяльність транспорту.	Стаття 30. Основні права та обов'язки автомобільного перевізника та автомобільного самозайнятого перевізника, які здійснюють перевезення пасажирів на договірних умовах Автомобільний перевізник та автомобільний самозайнятий перевізник, які здійснюють перевезення пасажирів на договірних умовах, мають право: 1) відмінити рейси своїх транспортних засобів за обставин, які він не міг передбачити і яким не міг запобігти, повернувши пасажирів (або замовнику послуг) кошти, сплачені ними за перевезення; 2) обмежувати або припиняти перевезення в разі стихійного лиха, епідемії, епізоотії або іншої надзвичайної ситуації; 3) відмінити рух транспортних засобів у разі виникнення загрози життю пасажирів чи безпеці вантажів; 4) зазначати в багажній квитанції стан багажу, що має зовнішні пошкодження, або відмовлятися від його перевезення в разі заперечення пасажирів щодо такого зазначення.	146. Автомобільний перевізник має право: 1) скасовувати рейси транспортних засобів у разі виникнення обставин, які він не міг передбачити і виникненню яких не міг запобігти, з поверненням пасажирів (або замовнику послуг) коштів, сплачених ними за перевезення; 2) обмежувати або припиняти перевезення в разі стихійного лиха, епідемії, епізоотії або іншої надзвичайної ситуації; 3) припиняти рух транспортних засобів у разі виникнення загрози життю та здоров'ю пасажирів; 4) зазначати в багажній квитанції стан багажу, що має зовнішні пошкодження, або відмовлятися від його перевезення в разі заперечення пасажирів проти внесення відповідної позначки; 5) вимагати від органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування, замовника послуг та автостанцій виконання умов договору; 6) брати участь у конкурсах на перевезення пасажирів на маршрутах; 7) подавати організаторам регулярних перевезень пропозиції щодо підвищення рівня організації обслуговування пасажирів; 8) надавати пасажирів пільги щодо оплати послуг з перевезення; 9) пропонувати пасажирів додаткові послуги.
Обов'язки перевізника			
Стаття 910. Договір перевезення пасажирів та багажу Обов'язок перевезти пасажирів та багаж. Стаття 919. Строк доставки вантажу, пасажирів, багажу, пошти 1. Перевізник зобов'язаний доставити вантаж, пасажирів, багаж, пошту до пункту призначення у строк, встановлений договором, якщо інший строк не встановлений транспортними кодексами (статутами), іншими нормативно-правовими актами та правилами, що видаються відповідно до них, а в разі відсутності таких строків - у	Стаття 12. Обов'язки та права підприємств транспорту Підприємства транспорту зобов'язані забезпечувати: потреби громадян, підприємств і організацій у перевезеннях; обслуговування пасажирів під час довготривалих перевезень доброякісною питною водою, харчуванням, можливістю задоволення інших біологічних потреб; якісне і своєчасне перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти; виконання державних завдань (контрактів) щодо забезпечення потреб оборони і безпеки України; безпеку перевезень;	Стаття 30. Основні права та обов'язки автомобільного перевізника та автомобільного самозайнятого перевізника, які здійснюють перевезення пасажирів на договірних умовах Автомобільний перевізник, який здійснює перевезення пасажирів на договірних умовах, зобов'язаний: 1) забезпечувати дотримання персоналом вимог законодавства про автомобільний транспорт; 2) забезпечувати перед початком пасажирського міжнародного автомобільного перевезення перевірку наявності у	145. Автомобільний перевізник зобов'язаний: 1) забезпечити дотримання персоналом вимог законодавства про автомобільний транспорт та захист прав споживачів; 2) вживати заходів до забезпечення безпечної, зручної поїздки пасажирів і зберігання та/або доставки багажу згідно з договором перевезення і розкладом руху; 3) організувати проведення контролю технічного та санітарного стану автобусів чи легкових автомобілів перед початком роботи, крім автомобільного самозайнятого перевізника; 4) організувати проведення щозмінного перед рейсового і

розумний строк. Стаття 922. Відповідальність перевізника за затримку відправлення пасажирів та порушення строку доставлення пасажирів до пункту призначення 1. За затримку у відправленні транспортного засобу, що перевозить пасажирів, або запізнення у прибутті такого транспортного засобу до пункту призначення перевізник сплачує пасажирів штраф у розмірі, встановленому за домовленістю сторін, транспортними кодексами (статутами), якщо перевізник не доведе, що ці порушення сталися внаслідок непереборної сили, усунення несправності транспортного засобу, яка загрожувала життю або здоров'ю пасажирів, або інших обставин, що не залежали від перевізника. 2. У разі відмови пасажирів від перевезення з причини затримки відправлення транспортного засобу перевізник зобов'язаний повернути пасажирів провізну плату. 3. Якщо поїздка пасажирів з пункту пересадки не відбулася внаслідок запізнення транспортного засобу, який доставив його у цей пункт, перевізник зобов'язаний відшкодувати пасажирів завдані збитки	безпечні умови перевезень; запобігання аваріям і нещасним випадкам, усунення причин виробничого травматизму; охорону навколишнього природного середовища від шкідливого впливу транспорту; права на пільги громадян щодо користування транспортом. Стаття 13. Відповідальність підприємств транспорту Відповідальність підприємств транспорту за невиконання або неналежне виконання зобов'язань щодо перевезення пасажирів, багажу, а також відповідальність перед пасажиром за несвоєчасне подання транспорту визначається кодексами (статутами) окремих видів транспорту та іншими законодавчими актами України. Підприємство транспорту, діяльність якого пов'язана з підвищеною небезпекою, несе матеріальну відповідальність за шкоду, заподіяну внаслідок загибелі або ушкодження здоров'я пасажирів під час користування транспортом, у порядку, встановленому чинним законодавством України. Підприємства транспорту відповідають за втрату, нестачу, псування і пошкодження прийнятих для перевезення вантажу, багажу, пошти у розмірі фактичної шкоди, якщо вони не доведуть, що втрата, нестача, псування або пошкодження сталися не з їх вини. Підприємства транспорту несуть відповідальність за шкоду, заподіяну навколишньому природному середовищу, згідно з чинним законодавством України.	пасажирів документів, необхідних для в'їзду до держави прямування, держав за маршрутом слідування, та відмовляти у міжнародному перевезенні пасажирів, які не пред'явили необхідні документи; 3) забезпечувати контроль технічного та санітарного стану автобусів чи таксі перед початком роботи; 4) забезпечувати проведення щомісячного передрейсового огляду водіїв транспортних засобів; 5) забезпечувати водіїв необхідною документацією; 6) утримувати транспортні засоби в належному технічному та санітарному стані, забезпечувати їх своєчасне подання для посадки пасажирів та відправлення; 7) забезпечувати проїзд пасажирів до зупинки чи місця призначення за маршрутом без додаткових витрат у разі припинення поїздки через технічну несправність транспортного засобу. Автомобільний самозайнятий перевізник, який здійснює перевезення пасажирів на договірних умовах, зобов'язаний: 1) утримувати транспортні засоби в належному технічному та санітарному стані, забезпечувати їх своєчасне подання для посадки пасажирів та відправлення; 2) забезпечувати проїзд пасажирів до зупинки чи місця призначення за маршрутом без додаткових витрат у разі припинення поїздки через технічну несправність транспортного засобу; 3) забезпечувати перед початком пасажирського міжнародного перевезення перевірку наявності у пасажирів документів, необхідних для в'їзду до держави прямування, держав за маршрутом слідування, та відмовляти у міжнародному перевезенні пасажирів, які на його вимогу не пред'явили необхідні документи; 4) проходити обов'язковий технічний контроль транспортного засобу в установленому порядку з обов'язковою відміткою в сервісній книжці;	після рейсового медичного огляду водіїв транспортних засобів, крім автомобільного самозайнятого перевізника; 5) видавати водіям та іншим працівникам передбачені законом документи; 6) мати документи для здійснення перевезень згідно із законодавством; 7) утримувати транспортні засоби в належному технічному та санітарному стані, забезпечувати їх своєчасну подачу для посадки пасажирів і відправлення; 8) здійснювати перевезення пасажирів з використанням сертифікованих транспортних засобів відповідного типу, на які оформлені документи згідно із законодавством; 9) організовувати проїзд пасажирів до місця призначення за маршрутом без додаткових фінансових витрат пасажирів, насамперед осіб з інвалідністю, громадян похилого віку, вагітних жінок, пасажирів з дітьми дошкільного віку, у разі припинення поїздки через технічну несправність транспортного засобу чи настання надзвичайної або невідвратної за даних умов події; 10) здійснювати перевезення пасажирів з квитками і пасажирів, яким згідно із законодавством надано пільги щодо плати за проїзд; 11) надавати пасажирам достовірну і своєчасну інформацію про найменування зупинок, можливі пересадки, розмір плати за проїзд тощо; 12) компенсувати шкоду, заподіяну автомобільним перевізником та/або екіпажем здоров'ю та майну пасажирів; 13) забезпечувати попередній та поточний продаж квитків; 14) здійснювати обов'язкове особисте страхування пасажирів від нещасних випадків на транспорті; 15) забезпечувати перед початком пасажирського міжнародного автомобільного перевезення перевірку наявності у пасажирів документів, необхідних для в'їзду до держави прямування, держав за маршрутом слідування, та відмовляти у міжнародному перевезенні пасажирів, які не пред'явили необхідні документи; 16) виконувати вимоги цих Правил, Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів автомобільним транспортом, Правил дорожнього руху та правил
--	--	---	--

		5) щорічно проходити медичний огляд з отриманням довідки встановленого зразка.	технічної експлуатації транспортних засобів.
--	--	--	--

Додаток 4

Цивільний кодекс Чеської Республіки номер 89/2012 збірника законів Чеської Республіки (Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb.) чинний від 01 січня 2000 року		Закон «Про автомобільний транспорт» номер 111/1994 збірника законів Чеської Республіки (Zákon o silniční dopravě č. 111/1994 Sb.) чинний від 01 серпня 1998 року	
Права пасажирів			
Оригінал	Переклад	Оригінал	Переклад
§ 1908 Dlužník musí dluh splnit na svůj náklad a nebezpečí řádně a včas. § 2550 Cestující má právo být přepraven. § 2551 Dopravce se při přepravě postará o bezpečnost a pohodlí cestujícího. § 2552 Právo na přepravu zavazadla.	Параграф 1908 Боржник мусить виконати борг за свій рахунок та на власний ризик вчасно та належним чином. Параграф 2550 Пасажир має право на перевезення. Параграф 2551 Перевізник під час перевезення подбає про безпеку та комфорт пасажирів. Параграф 2552 Право на перевезення багажу.	—	—
Обов'язки пасажирів			
Оригінал	Переклад	Оригінал	Переклад
§ 1908 Dlužník musí dluh splnit na svůj náklad a nebezpečí řádně a včas. § 2550 Cestující se zavazuje zaplatit jízdné.	Параграф 1908 Боржник мусить виконати борг за свій рахунок та на власний ризик вчасно та належним чином. Параграф 2550 Пасажир зобов'язується заплатити провізну плату.	§ 18a Vztahy mezi cestujícím a dopravcem veřejné linkové dopravy (2) Cestující je povinen a) dodržovat přepravní řád, smluvní přepravní podmínky a tarif, b) dbát pokynů a příkazů pověřené osoby, které směřují na zajištění bezpečnosti a plynulosti dopravy, jeho bezpečnosti nebo bezpečnosti ostatních cestujících, c) na výzvu pověřené osoby se prokázat platným jízdním dokladem, neprokáže-li se platným jízdním dokladem, zaplatit jízdné a přírážku, nebo se prokázat osobním dokladem a sdělit osobní údaje potřebné na vymáhání zaplacení jízdného a přírážky; osobními údaji potřebnými na vymáhání zaplacení jízdného a přírážky se rozumí jméno, příjmení, datum a místo narození, adresa pro doručování ¹²⁾ , číslo osobního dokladu a u osob, které nedosáhly plnoletosti, osobní údaje zákonného zástupce v rozsahu jméno, příjmení, datum narození a adresa pro doručování, d) na výzvu pověřené osoby ji následovat na vhodné pracoviště veřejné správy ke zjištění totožnosti, anebo na výzvu pověřené osoby setrvat na vhodném místě do příchodu osoby oprávněné zjistit totožnost cestujícího, a to nesplní-li povinnost uvedenou v písmenu c), e) na výzvu pověřené osoby	Параграф 18a Відносини між пасажиром та автомобільним перевізником регулярних пасажирських перевезень (2) Пасажир зобов'язаний а) дотримуватися правил перевезення, умов договору перевезення та тарифу, б) виконувати накази та розпорядження уповноваженої особи, що спрямовані на забезпечення безпеки та непереривності перевезення, його безпеки або безпеки інших пасажирів. с) на прохання уповноваженої особи надати дійсний проїзний документ, у разі ненадання такого документу сплатити провізну плату та неустойку, або ж надати документ, що підтверджує особу та надати персональні дані, що необхідні для примусової оплати провізної плати та неустойки; персональними даними, необхідними для примусової оплати провізної плати та неустойки є ім'я, прізвище, дата та місце народження, адреса для вручення кореспонденції, номер документу, що посвідчує особу, а в неповнолітніх осіб – персональні дані законного представника в об'ємі імені, прізвища, дати народження та адреси для вручення кореспонденції. d) на прохання уповноваженої особи пройти з нею до відповідного

		zaplatit přírůžku za nedodržení přepravního řádu nebo pokynu a příkazu pověřené osoby nebo za znečištění vozidla nebo za rušení klidné přepravy cestujících nebo jiné obtěžování cestujících.	адміністративного органу для встановлення особи пасажира, якщо він не виконав обов'язки, зазначені в пункті с) е) на прохання уповноваженої особи заплатити неустойку за недотримання правил перевезення або наказів та розпоряджень уповноваженої особи або забруднення транспортного засобу або за порушення спокою при перевезенні пасажирів або при іншому порушенні громадського порядку.
--	--	--	---

Додаток 5

Постанова Міністерства транспорту Чеської Республіки «Про правила перевезення залізничним та автомобільним транспортом на маршрутах загального користування» номер 175/2000 збірника законів Чеської Республіки (Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu, č. 175/2000 Sb.) чинна від 01 липня 2000 року		Регламент Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу номер 181/2011 від 16 лютого 2011 року «Про права пасажирів під час автобусних перевезень та про внесення змін до Регламенту (ЄС) номер 2006/2004» (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004)	
Права пасажирів			
Оригінал	Переклад	Оригінал	Переклад
§ 40 (1) Cestující ve veřejné drážní a silniční osobní dopravě má právo a) při neprovedení přepravy z důvodů na straně dopravce na vrácení jízdného, b) jestliže z důvodů na straně dopravce dojde zpožděním spoje, který cestující použil pro přepravu, ke ztrátě přípoje v rámci jedné přepravní smlouvy nebo nebyla-li dokončena započatá přeprava cestujícího spojem, jímž jízdu nastoupil, na 1. další přepravu do cílové stanice nejbližším vhodným spojem příslušného dopravce nebo použití náhradní autobusové dopravy provozované přechodně za omezenou nebo zastavenou drážní dopravu, nebo 2. bezplatnou přepravu do nástupní stanice nejbližším vhodným spojem příslušného dopravce; cestující s jízdenkou pro jednotlivou jízdu má v tomto případě také právo na vrácení zaplaceného jízdného, nebo 3. vrácení jízdného za neprojetý úsek cesty, vzdal-li se cestující s jízdenkou pro jednotlivou jízdu další jízdy a dopravce tuto skutečnost potvrdil, c) v případě, že spoj, který hodlal pro přepravu použít, má z nástupní stanice cestujícího zpoždění 60 minut a více a cestující s platnou jízdenkou pro jednotlivou jízdu se proto vzdal jízdy, na vrácení jízdného.	Параграф 40 (1) Пасажири залізничних та автомобільних перевезень на маршруті загального користування мають право: а) при нездійсненні перевезення з вини перевізника – на повернення провізної плати, б) якщо ж з вини перевізника відбудеться запізнення рейсу, яким пасажир бажав здійснити перевезення, у разі порушення транспортного сполучення в межах одного договору перевезення або якщо перевезення не було закінчене транспортним засобом на маршруті, в якому пасажир вже знаходився, він має право на: 1. подальше перевезення до станції призначення найближчим відповідним маршрутом відповідного перевізника або використання послуг запасного автобусного транспорту, що діє тимчасово замість обмеженого або призупиненого перевезення залізничним транспортом, або 2. на безкоштовне перевезення до посадочної станції найближчим відповідним рейсом відповідного перевізника; пасажири з квитком для одноразового проїзду мають в такому випадку також право на повернення сплаченої провізної плати, або 3. на повернення провізної плати за відрізок шляху, який не було подолано, якщо пасажир з квитком для одноразового проїзду відмовився від подальшого проїзду та перевізник цей факт підтвердив с) у випадку, якщо рейс, яким пасажир бажав здійснити перевезення, запізнюється на станцію пасажирів на 60	Článek 7 Úmrtí nebo zranění cestujících a ztráta či poškození zavazadel 1. Cestující mají v souladu s použitelným vnitrostátním právem nárok na odškodnění v případě úmrtí, včetně přiměřených nákladů na pohřeb, nebo v případě zranění, jakož i v případě ztráty či poškození zavazadel v důsledku nehody, k níž došlo v souvislosti s autobusovým nebo autokarovým provozem. V případě úmrtí cestujícího se toto právo vztahuje přinejmenším na osoby, vůči nimž tento cestující měl nebo by byl měl zákonem stanovenou vyživovací povinnost. 2. Výše odškodnění se vypočte v souladu s použitelným vnitrostátním právem. Maximální výše stanovená vnitrostátním právem pro odškodnění za úmrtí nebo zranění cestujících nebo za ztrátu či poškození zavazadel nesmí být v jednotlivých případech nižší než: a) 220 000 EUR na cestujícího; b) 1 200 EUR za zavazadlo. V případě poškození invalidních vozíků, jiného vybavení umožňujícího pohyb nebo pomocného vybavení výše náhrady škody vždy odpovídá nákladům na náhradu nebo opravu ztraceného nebo poškozeného vybavení.	Стаття 7 Смерть або поранення пасажирів та втрата чи пошкодження багажу 1. Пасажири мають відповідно до чинного національного законодавства право на відшкодування у випадку смерті, враховуючи витрати на похорон, або у випадку поранення, як і у випадку втрати чи пошкодження багажу в результаті дорожньо-транспортної пригоди, що сталася в результаті експлуатації автобуса. У випадку смерті пасажирів це право поширюється принаймні на тих осіб, відносно яких даний пасажир мав або би мав мати обов'язок по утриманню. 2. Розмір компенсації буде вираховано відповідно до чинного національного законодавства. Максимальний розмір встановлений національним законодавством для компенсації за смерть або поранення пасажирів, або за втрату чи пошкодження багажу не має бути в окремих випадках нижчим за: а) 220 000 євро на пасажирів; б) 1 200 євро на багаж. У випадку пошкодження інвалідного візку, іншого обладнання, що уможливило пересування, або допоміжного обладнання розмір відшкодування шкоди завжди відповідає витратам на заміну або ремонт втраченого чи пошкодженого обладнання.

	хвилин та більше та пасажир з квитком на одноразовий проїзд з цієї причини відмовився від проїзду, тоді він має право на повернення провізної плати.		
Обов'язки пасажира			
Оригінал	Переклад	Оригінал	Переклад
—	—	—	—

Додаток 6

Цивільний кодекс Чеської Республіки номер 89/2012 збірника законів Чеської Республіки (Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb.) чинний від 01 січня 2000 року		Закон «Про автомобільний транспорт» номер 111/1994 збірника законів Чеської Республіки (Zákon o silniční dopravě č. 111/1994 Sb.) чинний від 01 серпня 1998 року	
Права перевізника			
Оригінал	Переклад	Оригінал	Переклад
§ 2550 Dopravce má právo na jízdné. § 1908 Dlužník musí dluh splnit na svůj náklad a nebezpečí řádně a včas.	Параграф 2550 Перевізник має право отримати за свої послуги провізну плату. Параграф 1908 Боржник мусить виконати борг за свій рахунок та на власний ризик вчасно та належним чином.	§ 18a Vztahy mezi cestujícím a dopravcem veřejné linkové dopravy (1) Řidič a průvodčí vozidla veřejné linkové dopravy a jiná osoba pověřená dopravcem veřejné linkové dopravy a vybavená kontrolním odznakem a průkazem (dále jen "pověřená osoba") je oprávněna dávat cestujícím pokyny a příkazy k zajištění jejich bezpečnosti, bezpečnosti a plynulosti dopravy a bezpečnosti ostatních cestujících. Pověřená osoba je oprávněna a) vyloučit z přepravy cestujícího, který se na výzvu pověřené osoby neprokáže platným jízdním dokladem a nesplní povinnost zaplatit jízdné a přírážku, vyloučit z přepravy cestujícího nebo uložit cestujícímu zaplatit přírážku, pokud přes upozornění nedodržuje přepravní řád, pokyny a příkazy pověřené osoby, znečišťuje vozidlo nebo pokud svým chováním ruší klidnou přepravu cestujících nebo ostatní cestující jinak obtěžuje; vyloučením z přepravy nesmí být ohrožena bezpečnost a zdraví cestujícího, b) nepřipustit k přepravě nebo vyloučit z přepravy zavazadlo cestujícího nebo zvíře s ním přepravované, pokud jsou překážkou bezpečné a pohodlné přepravy cestujících nebo ohrožují zdraví cestujících nebo pokud jejich přepravu neumožňují přepravní podmínky, zejména obsaditelnost vozidla, c) uložit cestujícímu, který se neprokázal platným jízdním dokladem, zaplatit přírážku nebo vyžadovat od cestujícího, aby se prokázal osobním dokladem a sdělil osobní údaje podle odstavce 2 písm. c). (3) Výši přírážky stanoví dopravce v přepravních podmínkách. Výše přírážky nesmí přesáhnout částku 1500 Kč. (4) Osoba oprávněná zjistit totožnost cestujícího podle zvláštního právního předpisu je	Параграф 18a Правовідносини між пасажиром та автомобільним перевізником регулярних пасажирських перевезень (1) Водій та провідник транспорту регулярних пасажирських перевезень та інша особа, уповноважена автомобільним перевізником регулярних пасажирських перевезень та яка має жетон контролера та посвідчення (далі – уповноважена особа) уповноважена давати пасажирам накази та розпорядження для забезпечення їхньої безпеки, безпеки та неперервності перевезення а також безпеки інших пасажирів. Уповноважена особа має право а) виключити з перевезення пасажирів, який на прохання уповноваженої особи не надасть дійсний проїзний документ та не виконає обов'язок заплатити провізну плату та неустойку, виключити з перевезення пасажирів або зобов'язати пасажирів сплатити неустойку, якщо той не зважаючи на попередження недотримується правил перевезення, накази та розпорядження уповноваженої особи, забруднює транспортний засіб або якщо своєю поведінкою порушує спокій при перевезенні інших пасажирів або в інший спосіб порушує громадський порядок; внаслідок виключення з перевезення не має виникнути загроза безпеці та здоров'ю пасажирів, б) не допустити до перевезення або виключити з перевезення багаж пасажирів, або тварину, що перевозиться з ним, якщо вони є перешкодою для безпечного та комфортного перевезення пасажирів або загрожують здоров'ю пасажирів або якщо їхнє перевезення не допускається умовами договору перевезення, зокрема пасажиромісткістю

		oprávněna sdělit osobní údaje podle odstavce 2 písm. c) pověřené osobě. (5) Dopravce je oprávněn pro účely vymáhání zaplacení jízdného a přírážky zpracovávat osobní údaje podle odstavce 2 písm. c).	транспортного засобу. с) зобов'язати пасажирів, який не надав дійсний проїзний документ, сплатити неустойку або вимагати від пасажирів, щоб надав документ, який посвідчує особу та надав персональні дані відповідно до абз. 2 п. с). (3) Розмір неустойки встановлює автомобільний перевізник в умовах перевезення. Розмір неустойки не може перевищувати грошову суму у розмірі 1 500 крон чеських. (4) Особа, яка має право встановити особу пасажирів згідно зі спеціальним нормативно-правовим актом, має право надати його персональні дані відповідно до абз. 2 п. с) уповноважений особі. (5) Перевізник уповноважений задля примусової сплати провізної плати та неустойки обробляти персональні дані відповідно до абз. 2 п. с).
--	--	---	--

Обов'язки перевізника

Оригінал	Переклад	Оригінал	Переклад
§ 1908 Dlužník musí dluh splnit na svůj náklad a nebezpečí řádně a včas. § 2550 Smlouvou o přepravě osoby se dopravce zavazuje přepravit cestujícího do místa určení. § 2551 Dopravce se při přepravě postará o bezpečnost a pohodlí cestujícího. § 2552 (1) Má-li cestující zavazadlo, přepravuje je dopravce buď společně s ním a pod jeho dohledem, nebo odděleně. (2) Je-li zavazadlo přepravováno odděleně, dopravce dbá, aby bylo přepraveno do místa určení nejpozději ve stejnou dobu jako cestující. § 2553 (1) Jedná-li se o pravidelnou přepravu osob, stanoví přepravní řády, jaká práva má cestující vůči dopravci, nebyla-li přeprava provedena včas. (2) Při nepravidelné přepravě osob nahradí dopravce škodu vzniklou cestujícímu tím, že přeprava nebyla provedena včas; podmínky a rozsah náhrady stanoví přepravní řády. § 2554 (1) Vznikne-li cestujícímu za přepravy újma na zdraví nebo škoda na zavazadle přepravovaném společně s ním nebo vznikne-li škoda na věci, kterou měl cestující u sebe, nahradí ji dopravce podle ustanovení o náhradě škody	Параграф 1908 Боржник мусить виконати борг за свій рахунок та на власний ризик вчасно та належним чином. Параграф 2550 За договором перевезення пасажирів перевізник зобов'язується перевезти пасажирів до пункту призначення. Параграф 2551 Перевізник під час перевезення подбає про безпеку та комфорт пасажирів. Параграф 2552 (1) Якщо в пасажирів є багаж, перевізник перевозить його або разом з пасажиром та під його наглядом, або окремо. (2) Якщо багаж перевозиться окремо, перевізник повинен забезпечити, щоб багаж було доставлено до пункту призначення найпізніше в один час разом з пасажиром. Параграф 2553 (1) Якщо мова йде про регулярні пасажирські перевезення, правилами перевезення встановлюються права пасажирів відносно перевізника, якщо перевезення не відбулося вчасно. (2) При нерегулярних перевезеннях перевізник відшкодує пасажирів шкоду, що виникла внаслідок нездійснення перевезення вчасно; умови та	§ 18 Povinnosti dopravce ve veřejné linkové dopravě (1) Dopravce ve veřejné linkové dopravě je povinen a) zahájit provoz na lince ke dni, který je stanoven v licenci, a provoz linky udržovat po dobu platnosti licence, b) vydat a uveřejnit schválený jízdní řád, jeho změny, smluvní přepravní podmínky a tarif, c) provozovat dopravu podle podmínek stanovených v rozhodnutí o udělení licence nebo povolení, schváleného jízdního řádu, smluvních přepravních podmínek a tarifu, d) spojem uvedeným v jízdním řádu přepravit každého, jsou-li splněny smluvní přepravní podmínky a tarif a nebrání-li tomu okolnosti, které dopravce nemůže odvrátit nebo jim zabránit, e) označit vozidlo příslušné linky názvem cílové zastávky spoje; označení linky, které je stanoveno v rozhodnutí o udělení licence, musí být čitelné i za tmy alespoň na čele vozidla, dále zajistit označení řidiče a průvodčího obchodním jménem dopravce nebo služebním stejnokrojem dopravce, dále označit bezbariérové vozidlo mezinárodním symbolem přístupnosti, f) zveřejnit v zastávce jízdní řád a název zastávky, v městské autobusové dopravě dále číslo	Параграф 18 Обов'язки автомобільного перевізника регулярних пасажирських перевезень (1) Автомобільний перевізник регулярних пасажирських перевезень зобов'язаний а) розпочати дію маршруту до дня, що встановлений в ліцензії, а дію маршруту забезпечувати на строк дії ліцензії б) видати та опублікувати затверджений графік руху, його зміни, умови договору перевезення та тариф, в) здійснювати перевезення відповідно до умов встановлених в рішенні про видачу ліцензії або дозволу, затвердженого графіку руху, умов договору перевезення та тарифу, г) рейсом встановленим в графіку руху перевозити кожного, якщо були виконані умови договору перевезення та тариф та якщо цьому не перешкоджають обставини, на які автомобільний перевізник не може вплинути або їм запобігти, д) позначити транспортний засіб відповідного маршруту назвою кінцевої зупинки даного рейсу; позначення маршруту, яке є встановлено в рішенні про видачу ліцензії, має читатися і під час темряви хоча б на передній частині транспортного

způsobené provozem dopravních prostředků. (2) Škodu způsobenou na zavazadle přepravovaném odděleně od cestujícího dopravce nahradí podle ustanovení o náhradě škody při přepravě věci.	обсяг відшкодування встановлюють правила перевезення. Параграф 2554 (1) У випадку виникнення шкоди здоров'ю пасажирів або пошкодження його багажу, що перевозився разом з ним, або виникнення шкоди речі, яку пасажир мав у себе, цю škodu відшкодує перевізник відповідно до положення про відшкодування шкоди спричинене експлуатацією транспортного засобу. (2) Пошкодження багажу, що перевозився окремо від пасажирів, перевізник відшкодує відповідно до положення про відшкодування шкоди при перевезенні вантажу.	linky, a po celou dobu provozování dopravy zajistit v zastávce zveřejnění jízdního řádu ve znění jeho schválených změn; u zastávky určené pouze pro výstup cestujících není vyvěšení jízdního řádu a čísla linky povinné, g) pečovat o bezpečnost přepravovaných osob a jejich zavazadel a zabezpečit první pomoc a náhradní dopravu v případě, že se stane účastníkem dopravní nehody nebo má technickou závadu, pro kterou nelze spoj dokončit, h) vytvářet podmínky pro přepravu osob s omezenou schopností pohybu a orientace.	засобу, також забезпечити позначення водія та провідника найменуванням фірми автомобільного перевізника або службовою уніформою автомобільного перевізника, також позначити транспортний засіб, адаптований для перевезення інвалідних візків, міжнародним символом доступності для людей з обмеженими можливостями. f) опублікувати на зупинці графік руху та назву зупинки, в регулярному автобусному перевезенні на міському маршруті також номер маршруту, а під час всього здійснення перевезення забезпечити опублікування графіку руху в його чинному вигляді; на зупинці, встановленої лише для виходу пасажирів опублікування графіку руху та номеру маршруту не є обов'язковим, g) дбати про безпеку пасажирів та їх багажу та забезпечити першу домедичну допомогу та запасне перевезення у разі дорожньо-транспортної пригоди або існує перешкода технічного характеру, через яку неможливо рейс закінчити. h) створити умови для перевезення осіб з обмеженою рухливістю та орієнтацією.
---	--	---	--

Додаток 7

Постанова Міністерства транспорту Чеської Республіки «Про правила перевезення залізничним та автомобільним транспортом на маршрутах загального користування» номер 175/2000 збірника законів Чеської Республіки (Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o přepravním řádu pro veřejnou drážní a silniční osobní dopravu, č. 175/2000 Sb.) чинна від 01 липня 2000 року		Регламент Европейського парламенту та Ради Европейського Союзу номер 181/2011 від 16 лютого 2011 року «Про права пасажирів під час автобусних перевезень та про внесення змін до Регламенту (ЄС) номер 2006/2004» (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004)	
Права перевізника			
Оригінал	Переклад	Оригінал	Переклад
–	–	–	–
Обов'язки перевізника			
Оригінал	Переклад	Оригінал	Переклад
§ 14 (1) Dopravce je povinen v zájmu řádné péče o cestující při poskytování přepravních služeb zajistit a) podávání informací o jízdních řádech, o tarifu a o vyhlášených přepravních podmínkách, a to na místech určených pro styk s cestujícími, b) zveřejňování alespoň podstatné části vyhlášených přepravních podmínek a tarifu pro daný spoj ve veřejné silniční osobní dopravě a v městské hromadné dopravě ve vozidle, c) prodej jízdenek ve stanici nebo na vybraných místech veřejnosti přístupných, a to po dobu poskytování přepravních služeb cestujícím ve veřejné osobní dopravě podle jízdního řádu, jestliže podle smluvních přepravních podmínek musí cestující mít jízdenku před nástupem do vozidla, d) oznamování o zpoždění spoje, a to ve vozidle a ve stanici, jsou-li vybaveny informačním zařízením pro cestující, je-li zpoždění 10 minut a více oproti jízdnímu řádu; to neplatí pro městskou hromadnou dopravu, e) vydávání písemného potvrzení o omezení nebo zastavení dopravy, vynechání spoje nebo doby jeho zpoždění, jestliže o to cestující požádá, kromě městské hromadné dopravy; místa vydávání potvrzení stanoví dopravce ve smluvních přepravních podmínkách, f) pořádek, čistotu a klid ve vozidle, g) takové používání audiovizuální techniky cestujícím ve vozidle, které by nebylo na obtíž ostatním cestujícím, h) oznamování názvu stanice nejpozději při zastavení vozidla ve stanici a v městské hromadné dopravě oznamování následující stanice nejpozději při odjezdu	Параграф 14 (1) Перевізник зобов'язаний з метою належного обслуговування пасажирів при наданні транспортних послуг щодо перевезення забезпечити a) оприлюднення інформації про графіки руху, про тариф та про опубліковані умови договору перевезення на встановлених для контакту з пасажиром місцях, b) оприлюднення опублікованих умов договору перевезення хоча б в частині істотних умов та тарифу щодо даного рейсу в регулярних автомобільних перевезеннях на маршрутах загального користування та регулярних перевезеннях на міському маршруті в транспортних засобах, c) продаж квитків на станції або визначених громадських місцях на весь час надання транспортних послуг щодо перевезення пасажирів на маршрутах загального користування відповідно до графіку руху, якщо згідно з умовами договору перевезення пасажир мусить мати квиток при вході до транспортного засобу, d) повідомлення про запізнення рейсу в транспортному засобі або на станції, якщо вони забезпеченні обладнанням для інформування пасажирів та у випадку, якщо час запізнення більший на 10 хвилин, ніж час зазначений в графіку руху; дане положення не застосовується до регулярних перевезень на міському маршруті, e) видачу письмової довідки про обмеження або призупинення перевезення, пропуску рейсу або про час	Článek 4 Přepravní doklady a nediskriminační smluvní podmínky 1. Dopravci vydají cestujícím přepravní doklad, pokud jej k přepravě neopravňuje jiný doklad. Přepravní doklad může mít elektronickou podobu. Článek 8 Okamžité praktické potřeby cestujících V případě nehody, k níž došlo v souvislosti s autobusovým nebo autokarovým provozem, dopravce poskytne cestujícím odpovídající a přiměřenou pomoc s ohledem na jejich okamžité praktické potřeby po nehodě. Tato pomoc zahrnuje v případě potřeby ubytování, stravu, oblečení, dopravu a usnadnění první pomoci. Žádná poskytnutá pomoc nezakládá uznání odpovědnosti. Dopravce může omezit celkové náklady za ubytování na 80 EUR na jednoho cestujícího a noc a na nejvýše dvě noci. Článek 19 Pokračování, přesměrování a náhrada jízdného 1. Očekává-li dopravce důvodně, že dojde ke zrušení nebo ke zpoždění spoje linkové dopravy při odjezdu z terminálu o více než 120 minut, nebo v případě nadměrného příjmu rezervací je cestujícímu ihned nabídnuta možnost rozhodnout se mezi: a) pokračováním nebo přesměrováním do cílového místa určení, bez jakýchkoli dalších nákladů a za podmínek srovnatelných s podmínkami stanovenými v přepravní smlouvě, při nejbližší příležitosti; b) náhradou jízdného a případně bezplatnou zpáteční přepravou autobusem nebo autokarem do původního místa odjezdu, v souladu s přepravní smlouvou,	Стаття 4 Проїзні документи та недискримінуючі умови договору 1. Автомобільні перевізники видають пасажирів проїзний документ, якщо право на перевезення не надає інший документ. Проїзний документ може бути в електронній формі. Стаття 8 Невідкладні практичні потреби пасажирів У випадку дорожньо-транспортної пригоди, що трапилася під час експлуатації автобуса, автомобільний перевізник надасть пасажиром належну та адекватну допомогу з оглядом на їхні невідкладні практичні потреби в результаті дорожньо-транспортної пригоди. Ця допомога включає в себе у випадку необхідності проживання, харчування, одягу, перевезення та надання першої домедичної допомоги. Ніяка надана допомога не є підставою для визнання відповідальності. Автомобільний перевізник може обмежити загальну вартість витрат на проживання до 80 євро на одного пасажирів та ночівлю, максимально – на дві. Стаття 19 Продовження, зміна маршруту та відшкодування провізної плати 1. Якщо автомобільний перевізник обгрунтовано очікує, що відбудеться відміна або запізнення рейсу регулярних пасажирських перевезень при відправленні з автостанції більш, ніж на 120 хвилин, або у випадку надмірної кількості бронювань пасажирів негайно надається можливість вибрати

vozidla ze stanice; stanice v drážní dopravě na dráze celostátní a regionální a stanice v městské hromadné dopravě oznamuje jen v případě, že jsou vozidla vybavena technickým zařízením umožňujícím oznamování názvu stanic; na dráze lanové se názvy stanic neoznamují, i) ve veřejné silniční osobní dopravě a v městské hromadné dopravě znovuzastavení každého třetího vozidla v úrovni označení stanice, stojí-li ve stanici současně více vozidel; znovuzastavení každého vozidla v úrovni označení stanice v případě, že ve stanici se nachází osoba na vozíku pro invalidy nebo osoba se slepečkou holí. (2) Dopravce dále zajišťuje používání vozidel, která s ohledem na délku spoje nebo charakter nabízených přepravních služeb splňují požadavky na bezpečnou a pohodlnou přepravu cestujících.	його запізнення на прохання пасажирів, дане положення не застосовується до регулярних перевезень на міському маршруті; місце видачі довідки встановлюється перевізником в умовах договору перевезення, f) порядок, чистоту та спокій в транспортному засобі, g) використання пасажирів аудіовізуальної техніки у спосіб, який би не заважав іншим пасажирів, h) повідомлення назви станції найпізніше при зупинці транспортного засобу на станції та в регулярних перевезеннях на міському маршруті повідомлення наступної станції найпізніше під час від'їзду транспортного засобу зі станції; станція в залізничних перевезеннях при державних та регіональних залізничних перевезеннях повідомляється лише у випадку, якщо транспортні засоби обладнані технічними засобами, що уможливають повідомлення назв станцій; на канатних дорогах назви станцій не повідомляються, i) при автомобільних перевезеннях на маршрутах загального користування та регулярних перевезеннях на міському маршруті транспортними засобами повторну зупинку в межах станції кожного третього транспортного засобу у випадку, якщо на станції знаходиться більше транспортних засобів; повторну зупинку в межах станції кожного третього транспортного засобу у випадку, якщо на станції знаходиться особа в інвалідному візку або особа з тростиною для сліпих. (2) Перевізник також забезпечує використання транспортних засобів, які відповідають вимогам безпечного та комфортного перевезення осіб, враховуючи відстань або характер запропонованих транспортних послуг.	při nejbližší příležitosti. 2. Pokud dopravce nenabídne cestujícímu možnost rozhodnutí podle odstavce 1, má cestující kromě náhrady uvedené v odst. 1 písm. b) právo na náhradu škody ve výši 50 % ceny jízdného. Tuto částku dopravce vyplatí ve lhůtě jednoho měsíce od podání žádosti o náhradu. 3. Pokud se autobus či autokar stane během cesty provozu neschopným, dopravce zajistí buď pokračování přepravy z místa, kde se provozu neschopné vozidlo nachází, v jiném vozidle, nebo přepravu z místa, kde se provozu neschopné vozidlo nachází, do vhodného čekacího místa nebo terminálu, pokud je možné pokračovat v cestě. 4. Je-li spoj linkové dopravy zrušen nebo je při odjezdu ze zastávky zpožděn o více než 120 minut, mají cestující právo na pokračování, přesměrování nebo náhradu jízdného ze strany dopravce podle odstavce 1. 5. Úhrada náhrady jízdného stanovena v odst. 1 písm. b) a odstavci 4 se provede do 14 dnů po předložení nabídky nebo obdržení žádosti. Úhrada zahrnuje plnou cenu přepravního dokladu ve výši, za niž byl zakoupen, a to za část nebo části neuskutečněné cesty a za část nebo části již uskutečněné cesty, jestliže cesta nadále neslouží účelu podle původního cestovního plánu cestujícího. V případě cestovních průkazů nebo časových jízdenek odpovídá výše úhrady poměrně části plné ceny daného průkazu či dané jízdenky. Náhrada jízdného se uhradí v hotovosti, ledaže cestující přijme jinou podobu náhrady jízdného. Článek 20 Informace 1. Dojde-li ke zrušení nebo zpoždění odjezdu spoje linkové dopravy, informuje dopravce a případně provozovatel terminálu cestující, kteří odjíždějí z terminálu, o situaci co nejdříve, v každém případě však nejpozději 30 minut po plánovaném čase odjezdu, a o odhadovaném čase odjezdu ihned, jakmile je tato informace k dispozici. 2. Zmeškají-li cestující z důvodu zrušení nebo zpoždění navazující spoj podle jízdního řádu, vynaloží dopravce, případně provozovatel terminálu, přiměřené úsilí, aby dotyčné cestující informoval o náhradních spojih. 3. Dopravce nebo případně provozovatel terminálu zajistí,	між: a) продовженням маршруту або його зміною до кінцевого пункту призначення за першою нагодою, без жодних додаткових витрат та за умов відповідних умовам встановленим договором перевезення; b) відшкодуванням провізної плати та, за можливістю, безкоштовним поверненням автобусом до початкового пункту відправлення відповідно до договору перевезення за першою нагодою. 2. Якщо автомобільний перевізник не надасть пасажирі можливості вибору відповідно до абз. 1, пасажир має, крім відшкодування, зазначеного в абз. 1 п. б), право на відшкодування шкоди у розмірі 50 відсотків провізної плати. Цю суму автомобільний перевізник зобов'язаний виплатити протягом одного місяця від подачі заяви про відшкодування. 3. Якщо під час поїздки автобусом буде втрачена можливість продовжувати ним рух далі, автомобільний перевізник забезпечить продовження руху з місця, де даний автобус знаходиться, іншим транспортним засобом до відповідного для очікування місця або терміналу, звідки буде можливо продовжити рух. 4. У випадку відміни або запізнення рейсу регулярних пасажирських перевезень при відправленні з терміналу більш, ніж на 120 хвилин, пасажирі мають право на продовження чи зміну маршруту або відшкодування провізної плати зі сторони автомобільного перевізника відповідно до абз. 1. 5. Сплата відшкодування провізної плати, встановлена в абз. 1 п. б) та абз. 4, відбувається до 14 днів від моменту надання пропозиції або отримання заяви. Відшкодування покриває повну вартість проїзного документу у сумі, за яку його було придбано, а також за ту частину або частини проїзду, що не були здійснені, та за частину або частини проїзду, що здійснені були, у випадку, якщо цей проїзд більше не становить засобу для досягнення мети основного плану подорожі пасажирів. У випадку проїзних документів чи часових квитків розмір
--	--	---	--

		aby osoby se zdravotním postižením a osoby se sníženou pohyblivostí obdržely informace požadované podle odstavců 1 a 2 v přístupné podobě. 4. Je-li to uskutečnitelné, jsou informace podle odstavců 1 a 2 poskytovány elektronickými prostředky všem cestujícím, včetně cestujících odjíždějících z autobusových zastávek, a ve lhůtě stanovené v odstavci 1, pokud o to cestující požádal a poskytl dopravci nezbytné kontaktní údaje. Článek 21 Pomoc v případě zrušení nebo zpoždění odjezdu Pro cestu s plánovanou dobou delší než tři hodiny dopravce v případě zrušení nebo zpoždění odjezdu z terminálu o více než 90 minut nabídne cestujícím bezplatně: a) lehké jídlo, jídlo nebo občerstvení v množství odpovídajícím čekací době nebo zpoždění, pokud je v autobuse nebo v terminálu dostupné nebo je lze bez větších obtíží dodat; b) hotelový pokoj nebo jiné ubytování, jakož i pomoc při zařizování přepravy mezi terminálem a místem ubytování v případech, kdy je nezbytný jeden nebo více noclehů. Doprovodce může omezit celkové náklady za ubytování, mimo přepravu z terminálu do místa ubytování a zpět, na 80 EUR na jednoho cestujícího a noc a na nejvýše dvě noci. Při použití tohoto článku věnuje dopravce zvláštní pozornost potřebám osob se zdravotním postižením, osob se sníženou pohyblivostí a osob, které je doprovázejí.	відшкодування має відповідати частині повної вартості даного проїзного документу або даного квитка. Відшкодування провізної плати сплачується в готівковій формі, тільки якщо пасажир не погодиться прийняти іншої форми відшкодування провізної плати. Стаття 20 Інформація 1. У випадку відміни або запізнення відправлення рейсу регулярних пасажирських перевезень, автомобільний перевізник або адміністрація автостанції за першої нагоди інформує пасажирів, що відправляються з автостанції, про ситуацію, що склалася, у будь-якому випадку найпізніше за 30 хвилин від планованого часу відправлення, а про планований час відправлення – відразу, як така інформація стане відомою. 2. У випадку, якщо пасажирі запізнюються по причині відміни або запізнення на наступний рейс відповідно до графіку руху, автомобільний перевізник або адміністрація автостанції мають прикласти необхідні зусилля, щоб інформувати відповідних пасажирів про альтернативні запасні рейси. 3. Автомобільний перевізник або адміністрація автостанції забезпечує, щоб особи з інвалідністю та особи зі зниженою рухливістю отримали інформацію, необхідну відповідно до абз. 1, 2 в доступній формі. 4. Якщо це є можливим, то інформація відповідно до абз. 1, 2 надається електронними засобами всім пасажирам, у тому числі пасажирам, які відправляються з автобусних зупинок, а то у строк, встановлений в абз. 1, якщо про це попросив пасажир та надав автомобільному перевізнику необхідні контактні дані. Стаття 21 Допомога у випадку відміни або запізнення відправлення Для перевезення з планованим часом поїздки довшим, ніж 3 години, автомобільний перевізник у випадку відміни або запізнення відправлення з автостанції більше, ніж на 90 хвилин, запропонує пасажирам безкоштовно: а) легкі страви, обіди або закуски у кількості, що відповідає часу очікування або запізнення, якщо вони
--	--	--	---

			доступні в автобусі або в автостанції або якщо можна їх без особливих труднощів доставити; b) номер у готелі або інше місце проживання, а також допомогу при перевезенні між автостанцією та місцем проживання у випадках, якщо необхідна одна, або ж декілька ночівель. Автомобільний перевізник може обмежити загальну вартість витрат на проживання до 80 євро на одного пасажирів та ночівлю, максимально – на дві. При виконанні цієї статті автомобільний перевізник мусить надавати особливу увагу потребам осіб з інвалідністю, осіб зі зниженою рухливістю та осіб, що їх супроводжують.
--	--	--	---

Додаток 8

Чеська мова	Українська мова
A	
Asynallagmatická smlouva	Асиналагматичний договір
Audiovizuální technika	Аудіовізуальна техніка
Autobus	Автобус
Autobusová zastávka	Зупинка
Autobusový provoz	Експлуатація автобуса
Autokar	Туристичний автобус
B	
Bez větších obtíží	Без особливих труднощів
Bezbariérové vozidlo	Адаптований для перевезення інвалідних візків транспортний засіб
Bezpečnost	Безпека
Bezplatná přeprava	Безкоштовне перевезення
Bezplatná smlouva	Безоплатний договір
C	
Celostátní dráha	Державна залізниця
Cestující	Пасажир
Cílová stanice	Станція призначення, кінцева станція
Cílová zastávka	Кінцева зупинка, цільова зупинка
Č	
Část uskutečněné cesty	Здійснена частина проїзду
Čekací doba	Час очікування
Čekárna	Зала очікування
Činnost dopravce	Діяльність перевізника
Číslo linky	Номер маршруту
Článek	Стаття
D	
Dluh	Борг
Dlužník	Боржник
Doba odjezdu	Час відправлення
Doba platnosti licence	Строк дії ліцензії, час чинності ліцензії
Dodržovat	Дотримуватися
Dopravce	Перевізник, автомобільний перевізник
Dopravní cesta	Шлях перевезення
Dopravní spojení	Транспортне сполучення
Dotyčné cestující	Відповідні пасажирів яких <i>стосується щось</i>
E	
Elektronická podoba	Електронна форма
Elektronické prostředky	Електронні засоби
H	
Hotelový pokoj	Номер у готелі
I	
Informační zařízení pro cestující	Обладнання для інформування пасажирів

Invalidní vozík	Інвалідний візок
J	
Jídlo	Їжа, обід
Jízdenka	Квиток
Jízdenka časová	Квиток часовий
Jízdenka pro jednotlivou jízdu	Квиток для одноразового проїзду
Jízdné	Провізна плата
Jízdní doklad	Проїзний документ
Jízdní řád	Графік руху
K	
Konsenzuální smlouva	Консенсуальний договір
Kontrolní odznak	Жетон контролера
Kyvadlova doprava	Маятникові перевезення
L	
Lanová dráha	Канатна дорога
Lehké jídlo	Легкі страви
Lhůta	Строк
Linka	Маршрут, автобусний маршрут
Linková doprava	Регулярні пасажирські перевезення
Linková osobní doprava	Регулярні пасажирські перевезення
M	
Mentální postižení	Психічна вада
Městská autobusová doprava	Регулярні автобусні пасажирські перевезення на міському маршруті
Městská hromadná doprava	Регулярні пасажирські перевезення на міському маршруті
Mezinárodní symbol přístupnosti	Міжнародний символ доступності для людей з обмеженими можливостями
Místa určená pro styk s cestujícími	Встановлені для контакту з пасажирями місця
Místo určení	Пункт призначення
N	
Na svůj náklad a nebezpečí	За свій рахунок та на власний ризик
Nabídnout možnost rozhodnout	Надати можливість вибрати
Nadměrný příjem rezervací	Надмірна кількість бронювань, овербукінг
Nahodilé náležitosti	Випадкові умови
Náhrada jízdného	Відшкодування провізної плати
Náhrada škody	Відшкодування шкоди
Nahradit	Відшкодувати
Náhradní autobusová doprava	Запасний автобусний транспорт
Náhradní spoj	Запасний рейс
Nákladní doprava	Вантажні перевезення
Náklady na pohřeb	Витрати на похорон
Náklady za ubytování	Витрати на проживання
Náležitost	Умова, реквізит
Naložit do vozidla	Завантажити до транспортного засобу
Nárok na odškodnění	Право на відшкодування
Nástup	Посадка

Název cílové zastávky spoje	Назва кінцевої зупинки рейсу
Nediskriminační smluvní podmínky	Недискримінуючі умови договору
Nehoda	Дорожно-транспортна пригода
Neprokázat se platným jízdním dokladem	Не надати дійсний проїзний документ
Neprovedení přepravy	Нездійснення перевезення
Neschopné vozidlo	Транспортний засіб, яким неможливо продовжувати рух
Neuskutečnění spoje	Нездійснення рейсу
Nezbytné kontaktní údaje	Необхідні контактні дані
Nocleh	Ночівля
O	
Obchodní jméno dopravce	Найменування фірми перевізника
Občerstvení	Закуси
Obsaditelnost vozidla	Пасажиромісткість транспортного засобу
Odhadovaný čas odjezdu	Планований час відправлення
Odjezd	Відправлення
Odškodnění	Відшкодування
Ohrožovat zdraví cestujících	Загрожувати здоров'ю пасажирів
Okamžité praktické potřeby cestujících	Невідкладні практичні потреби пасажирів
Okolnosti, které dopravce nemůže odvrátit nebo jim zabránit	Обставини, на які автомобільний перевізник не може вплинути або їм запобігти
Osoba, která ji doprovází	Особа, що її супроводжує
Osoba se sníženou pohyblivostí	Особа з обмеженою рухливістю
Osoba se zdravotním postižením	Особа з інвалідністю
Osobní doklad	Документ, що посвідчує особу
Osobní údaje	Персональні дані
Oznamování o zpoždění spoje	Повідомлення про запізнення рейсу
P	
Personál	Персонал
Písemná forma	Письмова форма
Písemné potvrzení o omezení nebo zastavení dopravy, vynechání spoje nebo doby jeho zpoždění	Письмова довідка про обмеження або призупинення перевезення, пропуску рейсу або про час його запізнення
Platná licence	Чинна ліцензія
Platné povolení	Чинний дозвіл
Plynulost dopravy	Непереривність перевезення
Podmínky přepravy	Умови перевезення
Podnikatel v silniční dopravě	Підприємець у сфері автомобільних перевезень
Podnikatelská činnost	Підприємницька діяльність
Podoba náhrady	Форма відшкодування
Podstatné náležitosti	Істотні умови
Pohodlí	Комфорт
Pokračování	Продовження маршруту
Pokyny	Накази
Poskytovat	Надавати
Poškodit	Пошкодити, завдати шкоди

Poškození zavazadla	Пошкодження багажу
Pověřená osoba	Уповноважена особа
Pravidelná přeprava osob	Регулярні пасажирські перевезення
Pravidelné náležitosti	Регулярні умови
Pravidelné poskytování	Регулярне надання
Prodej jízdenek na vybraných místech veřejnosti přístupných	Продаж квитків на визначених громадських місцях
Provoz linky	Дія маршруту
Provozovat silniční dopravu	Здійснювати автомобільні перевезення
Provozovatel silniční dopravy	Особа, що здійснює автомобільні перевезення
Provozovatel terminálu	Адміністрація автостанції
Předchozí objednávka	Попереднє замовлення
Předem určené zastávky	Встановлені, визначені зупинки
Předem vyhlášené podmínky	Попередньо оголошені умови
Přemísťování vozidel	Рух транспортних засобів
Přepážka pro odbavení	Каса обслуговування пасажирів
Přeprava osob	Перевезення осіб, пасажирські перевезення
Přepravit	Перевезти
Přepravní doklad	Проїзний документ
Přepravní řád	Правила перевезення
Přepravní služby	Транспортні послуги
Přepravní smlouva	Договір перевезення
Přesměrování	Зміна маршруту
Při nejbližší příležitosti	За першою нагодою
Příkazy	Розпорядження
Příležitostná doprava	Нерегулярні пасажирські перевезення
Příležitostná osobní silniční doprava	Нерегулярні пасажирські перевезення
Přirážka	Неустойка, надбавка
Přiruční zavazadlo	Ручна поклажа
Přístupná podoba	Доступна форма
Průkaz	Посвідчення
Průvodčí vozidla	Провідник транспортного засобу, кондуктор
První pomoc	Перша домедична допомога
Původní cestovní plán	Основний план подорожі
R	
Reálná smlouva	Реальний договір
Regionální dráha	Регіональна залізниця

Rezervace	Бронювання місця
Rozhodnutí o udělení licence	Рішення про видачу ліцензії
Rušení klidné přepravy cestujících	Порушення спокою при перевезенні пасажирів
Ř	
Řádně a včas	Вчасно та належним чином
Řidič vozidla	Водій транспортного засобу
S	
Schválený jízdní řád	Затверджений графік руху
Sdělit osobní údaje	Надати персональні дані
Silniční doprava pro cizí potřeby	Автотранспортні перевезення для задоволення потреб третіх осіб
Silniční doprava pro vlastní potřeby	Автотранспортні перевезення для задоволення власних потреб
Silniční doprava	Автомобільний транспорт, автомобільні перевезення
Slepecká hůl	Тростина для сліпих, біла тростина
Služební stejnkroj	Службова уніформа
Smlouva	Договір
Smlouva adhezni	Договір приєднання
Smlouva o přepravě osoby	Договір перевезення пасажира
Smluvní přepravní podmínky	Умови договору перевезення
Souhrn dopravních spojení	Сукупність транспортних сполучень
Splnit dluh	Виконати борг
Spoj	Рейс
Spoj linkové dopravy	Рейс регулярних пасажирських перевезень
Stanice	Станція
Synallagmatická smlouva	Синалагматичний договір
T	
Tarif	Тариф
Taxislužba	Служба таксі
Technická závada	Перешкода технічного характеру
Technické zařízení umožňující oznamování názvu stanic	Технічні засоби, що уможливають повідомлення назв станцій
Tělesné postižení	Фізична вада
Terminál	Автостанція
Trasa	Шлях
Trasa dopravní cesty	Шлях транспортного сполучення
Tuzemský dopravce	Вітчизняний перевізник
U	
Ubytování	Місце проживання, заселення
Účastník dopravní nehody	Учасник дорожньо-транспортної пригоди
Úhrada náhrady	Сплата відшкодування
Uhradit v hotovosti	Сплатити у готівковій формі, відшкодувати у готівці
Újma na zdraví	Шкода здоров'ю
Uložit zaplatit přírážku	Зобов'язати сплатити неустойку

Úmrtí cestujících	Смерть пасажирів
Úplatná smlouva	Оплатний договір
Ustanovení	Положення
Ústní forma	Усна форма
Uveřejnit	Опублікувати, оголосити, обнародувати
Uznání odpovědnosti	Визнання відповідальності
V	
V zájmu řádné péče	З метою належного обслуговування
Veřejná linková doprava	Регулярні пасажирські перевезення
Veřejná nabídka	Публічна оферта
Veřejná silniční osobní doprava	Автомобільні перевезення на маршруті загального користування
Vhodné pracoviště veřejné správy	Відповідний адміністративний орган
Vnitrostátní právo	Внутрішнє право, національне законодавство
Vnitrostátní silniční doprava	Автомобільні перевезення на маршруті загального користування
Vozidlo	Транспорт, транспортний засіб
Vozidlo veřejné drážní osobní dopravy	Громадський залізничний пасажирський транспорт
Vozidlo veřejné silniční osobní dopravy	Громадський автомобільний пасажирський транспорт
Vrácení jízdného	Повернення провізної плати
Vybavení umožňující pohyb	Обладнання, що уможливорює пересування
Výchozí místo	Початковий пункт
Výchozí zastávka	Початкова зупинка
Vydat	Видати
Výdejna přepravních dokladů	Місце видачі проїзних документів
Vyloučit z přepravy	Виключити з перевезення
Vymáhání zaplacení	Примусова оплата
Vynaložit přiměřené úsilí	Прикласти достатньо зусиль, прикласти необхідні зусилля
Výstup	Висадка
Výše úhrady	Розмір відшкодування
Vyživovací povinnost	Обов'язок по утриманню
Vzdat se jízdy	Відмовитися від проїзду
Z	
Z důvodů na straně dopravce	З вини перевізника
Zahájit provoz na lince	Розпочати дію маршруту
Zákonný zástupce	Представник за законом
Zamluvení místa	Замовлення місця
Zařizování přepravy	Перевезення, забезпечення, організація перевезення
Zastávka	Зупинка
Zavazadlo	Багаж
Závazkový vztah	Зобов'язальні правовідносини
Zavazovat se	Зобов'язуватися
Zdravotní postižení	Вада здоров'я

Zjistit totožnost	Встановити особу
Zmeškat	Запізнитися
Znečistit	Забруднити
Znovuzastavení vozidla	Повторна зупинка транспортного засобу
Zpoždění	Запізнення
Zpracovávat osobní údaje	Обробляти персональні дані
Zranění cestujících	Поранення пасажирів
Zrušení	Відміна
Ztráta přípoje v rámci jedné přepravní smlouvy	Порушення транспортного сполучення в межах одного договору перевезення
Ztráta zavazadla	Втрата багажу
Zvláštní linková doprava	Регулярні спеціальні пасажирські перевезення
Zvláštní právní předpisy	Спеціальні нормативно-правові акти
Žádost o náhradu	Заява про відшкодування
Міжнародні договори, акти ЄС та нормативно-правові акти	
Evropská dohoda doplňující Úmluvu o silničních značkách a signálech	Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали
Evropská dohoda doplňující Úmluvu o silničním provozu	Європейська угода, що доповнює Віденську конвенцію про шляховий рух
Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004	Регламент Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу номер 181/2011 від 16 лютого 2011 року «Про права пасажирів під час автобусних перевезень та про внесення змін до Регламенту (ЄС) номер 2006/2004»
Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb.	Цивільний кодекс Чеської Республіки номер 89/2012 збірника законів Чеської Республіки
Protokol o silničních označeních k Evropské dohodě doplňující Úmluvu o silničních značkách a signálech	Протокол про розмітку доріг до Європейської угоди, що доповнює Конвенцію про дорожні знаки та сигнали
Úmluva o dopravních značkách a signálech	Конвенція про дорожні знаки та сигнали
Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční přepravě cestujících a zavazadel	Конвенція УНІДРУА «Про договори міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (КАПП)»
Úmluva o silničním provozu	Конвенція про дорожній рух
Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, č. 2/1993 Sb.	Постанова президії Чеської національної ради «Про проголошення Хартії основних прав і свобод як частини конституційного порядку Чеської Республіки» номер 2/1993 збірника законів Чеської Республіки
Ústava České republiky, č. 1/1993 Sb.	Конституційний закон «Конституція Чеської Республіки» номер 1/1993 збірника законів Чеської Республіки
Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů o přepravním řádu pro veřejnou drážní a	Постанова Міністерства транспорту Чеської Республіки «Про правила

silniční osobní dopravu, č. 175/2000 Sb.	перевезення залізничним та автомобільним транспортом на маршрутах загального користування» номер 175/2000 збірника законів Чеської Республіки
Vyhláška o jízdách v řádech veřejné linkové dopravy, č. 122/2014 Sb.	Постанова Міністерства транспорту Чеської Республіки «Про графіки руху регулярних пасажирських перевезень» номер 122/2014 збірника законів Чеської Республіки
Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, č. 361/2000 Sb.	Закон «Про дорожній рух та внесення змін до деяких законодавчих актів» номер 361/2000 збірника законів Чеської Республіки
Zákon o silniční dopravě č. 111/1994 Sb.	Закон «Про автомобільний транспорт» номер 111/1994 збірника законів Чеської Республіки